

Саха Республикатын
Ньурба улуунун хаһыата
Хаһыат 1937 сылтан тахсар

2024 сыл
тохсунньу 18 күнэ
Чэппиэр ● 2 № (12077)

НЬУРБА

ОГНИ НЮРБЫ

12+

Бүгүнгү
нүмэргэ

Онгорон таһаарар эйгэ

Ньурбатаағы көтөр фабрика
35 сыллаах үбүлүөйүн дьоһун
ситиһиинэн көрсөр / 3

Амакинка 70 сыла

Сыралаах үлэлэрэ,
үтүө ааттара туманга
симэлийбэтин / 6, 7

Айанныт блокнотуттан

Ыра онгостубут баҕа санаам
ыраах Өймөкөөнгө
тиэрдиттэ / 9

Энергетика

Геннадий АНТОНОВ

16 января в актовом зале администрации района под председательством 1 заместителя главы района Василия Семенова прошла встреча глав наслегов и депутатов представительных органов района с депутатами Госсобрания (Ил Тумэн) РС (Я) Владимиром Прокопьевым, Георгием Балакшиным, депутатом Госсобрания (Ил Тумэн) РС (Я) и генеральным директором ПАО «Якутскэнерго» Гаврилом Алексеевым, директором Западных электрических сетей Алексеем Аникиным.

Как отметил в своем выступлении народный депутат и гендиректор ПАО «Якутскэнерго» Гаврил Алексеев, он совершает рабочую поездку по самым проблемным, с точки зрения электроэнергетики, вилюйским районам. Построенная в советские времена ВЛ-110 кВ не была рассчитана на электроотопление, так как в то время не было такого вида отопления. Зимой во время пиковых нагрузок 4 вилюйских улуса потребляют 80 МВт, из них почти половина (38 МВт) приходится на Нюрбинский район, так как почти 80% сельского населения пользуется электроотоплением. С целью повышения энергообеспечения с января-декабря ежедневно подключают 2 газотурбины, также в Нюрбе – дизельную станцию. Тем временем постоянно увеличивается количество вводимых объектов, что также повышает энергопотребление.

Ведется работа над проектом строительства высоковольтной линии «Сун-

Обсудили проблемные вопросы электроэнергетики

тар-Нюрба» в параметрах 110 кВ, уточнены основные технические решения. В 3 квартале текущего года проект пройдет госэкспертизу. Потом предстоит совместная работа с правительством республики и улусами по уточнению методики расчетов.

Гаврил Алексеев озвучил, что компания будет работать точно по решению проблем электроснабжения в муниципальных образованиях района.

Далее была заслушана информация директора ЗЭС Алексея Аникина по ремонтным работам в Нюрбинском районе.

По Инвестпрограмме компании 2 крупных объекта запланированы в ближайшие годы. В 2023 г. закончено проектирование, в 2024-2025 гг. будут строить здание площадью 1500 кв. м., и весь персонал Нюрбинского РЭС будет размещаться в одном новом здании. Также запроектирован и будет реализован в этом году, возможно с переходом на следующий год, замена так называемых КЗ, ОД на подстанции «Кюндядя». Подстанция была собрана еще в Советском Союзе, с упрощенной схемой, где нет цепочки высокого класса напряжения, и

при срабатывании защиты на подстанции «Кюндядя» отключается вся 104-ая линия. В этом году энергетики должны реализовать установку выключателей на 4 подстанциях: Кюндяде, Шее, Эльгяе, Онхое. Все эти подстанции при повреждении оборудования, как на сетях, так и на трансформаторных подстанциях, давали отключение 104-й линии. 104-я линия отключается на подстанции «Сунтар», затем отключается ЛЭП. Так как оборудование было достаточно изношено, не всегда отделитель успевал отключиться, и восстановление электроснабжения могло затягиваться минимум на час. Эта проблема исключается в принципе как таковая.

В 2024 г. должны будут запроектировать и в 2025-2026 гг. реализовать замену трансформаторов на подстанции «Нюрба» с 25 тыс. на 40 тыс. киловольт-ампер. Как и в прошлые годы, в 2024 г. будет достаточно насыщенная ремонтная программа. Планируется замена трансформаторной подстанции с увеличением мощностей КТП на высоковольтных линиях 6, 10/0,4 кВ.

Алексей Аникин отметил, что для того, чтобы энергетикам начать точно обрабатывать по каждому конкретному потребителю, им нужен документ – замер уровня напряжения совместно с работниками Нюрбинского РЭС, которые должны приехать со своими калиброванными приборами замера качества, зафиксировать и заактивировать. И тогда будет возможно создание «базы жалоб», и с этими актами в дальнейшем будут обрабатывать с Минэнерго РФ и ведомствами.

(Окончание - на 2 стр.)

Социальной эйгэ

Инбэлииттэргэ онгоһулар көмөлөр тустарынан

Лена Петрова

Ньурба улуунугар билигин туругунан 1928 доруобуйаларынан хааччахтаах дьон баар. Бастакы группалаах - 337, 2 группалаах - 560 уонна 3 группалаах - 810 киһи уонна 221 оҕо.

Кинилэргэ анаан араас чэпчэтиилэр, көмөлөр онгоһуллаллар, сыллата доруобуйаларын чөлүгэр түһэрэллэригэр диэн реабилитациялыыр кииннэргэ ытталлар. Ньурбатаағы социальной харалта управлениета ыттар үлэтин, ханнык уларыйыылар кирибиттерин туһунан инбэлииттэри кытары үлэлиир салаа сүрүннүүр испи-

сэлиинэ Лариса АНДРЕЕВАТ-ТАН сиһилии ыйытталастым.

●●● - Үтүө күнүнэн, Лариса Прокопьевна. Биһиги хаһыаттыгар нэһилииньэттэн инбэлииттэргэ анаан туох көмө, өйбүл баарын туһунан сырдатаргытыгар диэн көрдөһүүлэр кириэрлэр. Онон бу сыл сабаланыта ааспыт сылга туох үлэ барбытын, быйыл туох саҕа уларыйыылар кириэр эрэллэрин кэпсиригэр көрдөһөбүн.

●●● - Үтүө күнүнэн, мин хаһыс даҕаны сылын улуу-

спутугар доруобуйаларынан хааччахтаах дьону кытары үлэлээн кэллим. Бу сыллар тухары дьонно араас сүбэни, иһитиннэриини ыта олобут. Билигин Федеральный реестр инвалидов (ФГИС ФРИ) диэн баар, боростуой тылын эттэххэ – инбэлииттэр Госуслугалара. Манна хас биридии киһи туһунан иһитиннэри барыта кириэр сылдыар. Хаһан инбэлииккэ тахсыбыта, Бюро МСЭК иһитиннэриитэ, Пенсионнай фонда дааннайдары, туох чэпчэтиилэр бааллары, хаһан реабилитация барбыта кытары кириэр.

(Салгыыта - 2 стр.)

(Окончание. Начало на 1 стр.)

Совещание продлилось чуть дольше двух часов, всем ее участникам была предоставлена возможность высказаться, чем и воспользовались главы МО и депутаты районного Совета. В частности, были затронуты вопросы бесхозных линий, тарифов на техническое присоединение к электросетям, замены электропроводов на СИП-кабели, увеличения мощности трансформаторных подстанций, ремонта линии «Хампах», возмещения понесенных расходов населения в связи с перегоном бытовой техники в результате аварийных отключений электроэнергии и т.д. На все были даны исчерпывающие ответы. По части бесхозных электролиний Гаврил Алексеев отметил, что они готовы принять на баланс эти объекты напрямую, в упрощенном порядке. В первую очередь, приоритет будет за большим количеством абонентов. Что касается тарифов на техприсоединение, возможна оплата в рассрочку, и для многодетных семей есть льгота: до мощности 15 кВт тариф составляет 1000 руб. за 1 кВт.

По словам Алексея Аникина, по части СИП-кабелей Нюрбинский район находится в числе лучших по республике: порядка 80% электролиний заменены на СИП-кабель. За счет ПАО «Якутскэнерго» для Чаппандинского наслега в текущем году будет приобретен бустер - вольтодобавочный трансформатор, предназначенный для стабилизации напряжения в электросети и значительно повышающий качество электроснабжения. Со стороны глав МО было высказано пожелание о приобретении подобного устройства, на что был дан ответ, что проблему таким образом невозможно решить в глобальном масштабе, накопившиеся за долгие годы проблемы энергетике можно решить только путем строительства ВЛ-110 кВ «Мирный-Сунтар».

Владимир Прокопьев выразил благодарность ПАО «Якутскэнерго» за то, что компания очень многое сделала для решения проблем энергетике. В свое время было подписано соглашение с «Якутскэнерго», и была начата работа по замене проводов электролиний СИП-кабелями, были найдены технические пути решения и началась работа по переводу на электроотопление. Постановлением Правительства РС (Я) для жителей Нюрбинского улуса также были установлены тарифы ниже себестоимости. Сегодня, как уже сказано выше, 80% сельского населения пользуется электроотоплением. Владимир Прокопьев выразил надежду, что Глава РС (Я) Айсен Николаев сумеет пролоббировать в Минэнерго внесение изменений в методику расчетов и отметил необходимость ранней подачи главами МО заявок на подключение объектов, запланированных до 2023 г. Георгий Балакшин призвал участников совещания довести до населения услышанную ими информацию и об этом совещании. Председатель районного Совета Нюргуяна Михайлова сообщила о передаче наказов избирателей, собранных ею во время выездных встреч в наслегах района, депутатам Госсобрания и гендиректору ПАО «Якутскэнерго» для дальнейшей работы, и призвала глав МО вносить директору Нюрбинского РЭС Александру Егорову свои конкретные предложения по точечному решению проблем электроснабжения в своих наслегах.

В завершение совещания Гаврил Алексеев пообещал, что во все улусы он будет приезжать 1-2 раза в год для того, чтобы держать ход работ на контроле.

(Салгыыта. Иннэ - 1 стр.)

Бу программанан үксүн эдэр дьон уонна инбэлиит оҕолоох төрөппүттэр туһаналлар, тыаҕа олорор саастаах дьон үчүгэйдик сатаабаттар. Онон оҕолоругар, сиэннэригэр эбэтэр дьаһалталарыгар баран Тус кэбининиэт астаран барытын көрө олоруохтарын сөп. Үөрэннэххэ олус туһалаах сайт, туох баар иһитиннэри барыта баар.

●●● - **Реабилитациялыр кииннэр туһаларын туһунан элбэхтэ истэбит. Кинилэри кытары ситимнээх үлэ хайдах ытылларый?**

●●● - Ааспыт сылга реабилитацияны 247 оҕо ааста, кинилэр ахсааннарыгар сотору-сотору ыалдьар оҕолор эмиэ бааллар. Саха сирин барыта 4 эрэ реабилитациялыр киин баар - Нурбаҕа, Дьокуускайга уонна икки Нерюнгрига. Бу кииннэри кытары биһиги ыкса ситимнээхтик үлэлибит.

Нурбатааҕы комплекснай киингэ 115 квоталаахпыт. Биһиэхэ бэйэбитигэр манньк киин баара олус үчүгэй. Ыраах айаанаабат оҕолорбут доруобуйаларын тупсарыналларыгар олус табыгастаах. Оҕо инбэлииккэ тахсарыгар выпискатыгар суруйаллар сылга хаста реабилитация ааһыан наадатын туһунан, ол барыта тутуһуллуохтаах.

Нерюнгрига анал ДЦП-лаах дьону реабилитациялыр киин олус үчүгэйдик үлэлиир. Урукку өттүгэр хаампат оҕо хааман кэлэрин көрбүт буоламмын үлэһиттэригэр наһаа сүгүрүйэбин. Манна биһиэхэ быйыл 28 квотаны биэрдилэр. Эмиэ Нерюнгрига баар «СУВАГ» киинигэр истибэт уонна сангарбат оҕолор баран эмтэнэллэр. Манна хас даҕаны төрөппүт оҕолорун эмтэтэн инбэлииттэн таһаартардылар. Сорохтор Нурбаттан Нерюнгрига отой көһөн тийиэн, дьиэ куортамнаан олонор эмтэтэллэр. Сыл инниттэн учараттыыллар, иннэ ғынан квота былдаһык. Олорор сирдэрэ суобун, дьиэ куортамын сыаната үрдүгүн аахсыбакка Россия атын куораттарыттан тийэ кэлэн эмтэнэллэр. Биһигиттэн баралларыгар, холобура, ыалга 2 инбэлиит оҕо баар буоллаҕына кинилэр арыалдыттарыгар икки киһиэхэ бырайыастара толору төлөнөр.

Маны таһынан Дьокуускайга Сэргэлээх шоссе-тыгар эмиэ олус үчүгэй реабилитациялыр киин баар. Манна быллырын биһигиттэн 49 оҕо баран доруобуйаларын чөлүгэр түһэринэн кэлбиттэрэ. Ол эрэн куорат кытытыгар турар буолан таһыттан сылдыр дьон эрэйдэнэллэр этэ, ангардас такси сыаната кэлэ-бара 1200 солк. тийэр диэн. Ол иһин төрөппүт үксэ стационарга сытан эмтэнэрин ордорор. Онон атын улустары кытары квота мэнэйдэһиитэ буолар, өрүү сибээс тутан олоробут уонна биир эмит дьон акаастанар түгэнигэр түргэн үлүгэрдик атастаһан дьоммутун ыта охсубут.

Ааспыт сыл күһүнүттэн эмиэ биир улартыы киирдэ. Ол курдук, эрдэ оҕону эрэ босхо аһатар эбит буоллахтарына, билигин арыаллаан кэлбит киһитин эмиэ күнгэ 5-тэ босхо аһаталлар.

Улахан дьону Рихарда Зорге баар биир улахан реабилитациялыр киингэ ытыталыбыт. Былырын 78 киһи баран кэлбитэ, сорохторо арыалдыттаах сылдыаллар. Маны тэнэ ааспыт сылтан харахтарынан көрбөт эбэтэр инбэлииккэ тахсыбыт дьону бу киин ылар буолла, эрдэ усулуобуйалара суох буолан туппаттар этэ. Билигин Брайль систиэмэтигэр кытары үөрэтэр буоллулар. Онон быллырын хас даҕаны киһи реабилитацияны аһан астынан аҕай кэлбиттэрэ. Бу сылтан ментальной кэһилиилээх дьону ылар буоллулар, эмиэ туспа ирдэбиллээхтэр, арыалдыттаах сылдыаллар. Манна кинилэри бэйэлэрин дьаһаналларыгар, араас олохо көдүүстээх үөрүйэхтэргэ үөрэтэллэр. Эрдэ оҕолорго эрэ баар буолара. Улахан дьон ыарыылара арыый атын буолан реабилитацияны барар кыахтара суох. Ол иһин төрөппүттэр барахсаттар кэнники кыаммат буоллахпытына оҕолорбутун ким көрүөй-истиэй диэн мунгатыаллара, кинилэргэ туспа реабилитацияны аһалларыгар болҕомто ууралларыгар туруорсаллара. Онон бу олус туһалаах хайыса үлэлээтэ дии саныбын.

Маны тэнэ быллырынгыттан манна СВО сылдыр дьон төрөппүттэрин реабилитацияҕа ытыталыбыт. Доруобуйаларын чөлүгэр түһэринэн кэллэр. Анал киин психологтара наһаа үчүгэйдэр, күүстээхтэр, дьонго олус харыстабыллаахтык сыһаннаһаллар. Саҕа инбэлииккэ тахсыбыт дьонго психологтар куйаар ситимин нөнгө сүбэ-ама биэрэллэр, көмөлөһөллөр.

●●● - **Квота хайдах оҕоһуларый хас сыл буола-буола барыахтарын сөбүй?**

●●● - Бырайыас улахан дьонго икки сылга биирдэ барыларыгар төлөнөр уонна 1 группалаах инбэлииттэр арыалдыттарыгар эмиэ төлүүбүт. Онтон бырайыастарын бэйэлэрэ уйунар түгэннэригэр реабилитациялыр кииннэргэ квотатын көрөн биэрэбит. Онтон инбэлиит оҕолорго бырайыас сыл айы төлөнөр.

Маны таһынан Нурбаҕа пропискалаах эрээри атын сиргэ олорор дьон баар. Кинилэр квоталара син биир биһигиттэн барар, бырайыастарын эмиэ биһиги уйунабыт.

●●● - **Лариса Прокопьевна, инбэлииккэ тахсыбыт дьон бастаан эйиэхэ кэлэр буоллаҕа. Үлэбинэн кэтээн көрүү, аналтика онороһун дуо?**

●●● - Хаһыс даҕаны сылын үлэлиир буоламмын син биир баҕарбатаһым да иһин хас сыллаахха хас киһи инбэлииккэ тахсыбытын, уһуллубутун барытын кэтээн көрөбүн, реестрга киллэрэбин.

2021 сылтан инбэлииккэ тахсар оҕо ахсаана элбээтэ. Кэнники тыл, саҕа кэһилилээх (нарушение речи) оҕо элбэх. Ааспыт 2023 сылга 40 тахса оҕо инбэлииккэ таһыста. Киһини дьиксиннэрэрэ диэн - саҕа төрөбүт оҕолор элбэхтэр.

●●● - **Ааспыт сыл сайыныгар доруобуйаларынан хааччахтаах дьонго туттар тэриллэрин улартык биэрэр пуун арыллыбыта. Дьон төһө туһанарый уонна бу хайысхаҕа быйыл саҕа киллэриилэр баар буолуохтара дуо?**

●●● - Кресло-кэлээскэттэн саҕалаан баттык тайахха тийэ барыта 45 доруобуйаны чэбдигирдэргэ аналлаах техникскэй тэрил арааһа баар. Бу тэриллэри өскөтүн инбэлииккэ ИПРА-бар суруллубут буоллаҕына 3 ыйга диэри босхо улартыт.

Итини сэргэ инбэлиит кириһилэтин, өйөнөн хаамар баттык тайахтары Нурба улуһун олохтоохторугар илиилэрин, атахтарын тоһуппут, ыалдьан кыайан хаампат энтин түгэннэригэр эмиэ 3 ыйга харчыга улартыт. Прокат өнөтүнэн туһаныан баҕарар кыһалҕалаах киһи балыһаттан манньк тэрилгэ наадыр диэн выписка суруйтаран аҕалыан наада.

Быйылгы сылга инбэлииттэр күннээҕи олохторун чэпчэтэргэ көмөлөһөр эбии техникскэй туттар тэриллэринэн хааччыарытыгар диэн 1 мөл. 500 тыһ. солк. харчы көрүлүннэ. Манан эбии тэриллэри сакаастаан босхо түгэтиэхпит. Көрбөт дьонго аналлаах будильник, араадыһа, төлөпүүн, чаһы, сытар ыарыһахтарга орон, суунарыгар аналлаах хомуллар ванна у.д.а. Сыл айы ИПРА-ларыгар суруллубут инвалидтаран элбэх сайабылыанна киирэр. Онон көрөн хааччыа сатыбыт. Бу сакаастабыт тэриллэрибиз тендери, аукциону аһан кэһиллэр даҕаны 15 күн иһигэр дьоммутугар түгэтиэхтээхпит.

●●● - **Уруккаттан үлэлиир социальнай көмөлөр бааллар дуо?**

●●● - Инбэлиит устудьуннарга бырайыастарын эмиэ сылга биирдэ төлүү олоробут. Былырын 5 устудьун туһаммыта, быйыл эмиэ сайабылыанналар киирэн эрэллэр. Ол эрэн манна усулуобуйата диэн - биир үөрэх кыһатыгар үөрэнэр кэмигэр төлөнөрө буолар. Холобура, орто профессиональнай үөрэххэ киирэн 3 сыл үөрэнэрин тухары 3-тэ төлүүбүт. Онтон салгы үрдүк үөрэххэ киирдэбинэ - төлөммөт.

Материальной көмөнү көрдөрүнэ, эмтэнэ, эпэрэсийэҕэ барар дьоммутугар эмиэ оноробут. Сыаналаах, испиһэккэ суох эмтэринэн эмтэнэр буоллахтарына төлүүбүт. Усулуобуйата - алын тийини кээмэйигэр тийбэт дохуоттаах буолуохтаахтар.

Социальной хантыраак эмиэ үлэли турар. Инбэлииттэргэ аналлаах «Забота» диэн пакет баар. Ирдэбил эмиэ алын тийини кээмэйигэр тийбэт дохуоттаах буолуохтаахтар. Улахан социальнай хантыраакка инбэлииттэргэ туспа квота баар, суумата 500 тыһ.солк. тийэр. Былырынгыттан үлэлиир программа, манна алын дохуот кээмэйин 1,5 төгүл куоһарарынан ааҕабыт. Онон дьарыктанан эбии дохуот киллэринэн баҕалаах дьонго олус үчүгэй усулуобуйа олохтонно. Быйыл ирдэбилгэ улартыы киирэн биисинэс-былааны таһынан туспа тургутан көрүүнү ааһыахтаахтар. Концепцията оһоһуллан кэлэрин бу күннэргэ күүтэн олоробут.

●●● - **Лариса Прокопьевна сиһилии иһитиннэриин иһин махтанабын.**

Ааҕааччыларбыт эбии ыйытыгылардаах, мунаахсыһар боппуруостык буоллахтына Нурбатааҕы социальнай харалта управлениетаттын билсэххитин сөп.

Геннадий АНТОНОВ

Аржаа дойдулар саангыйаларынан уонна аан дойдуга күүскэ тыгана турар балаһыаньанан сибээстээн, дойдуга аһынан-үөлүнэн хааччыы куттала суох буолуутун ситиһии – судаарыстыбаҕа тын суолталаах сорук. РФ Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин 2023 сыл түмүктэрин туһунан быһа эфиринэн пресс-кэмпириэнсийэтигэр дойду сорох эрэгийиэннэригэр сымыыт кыһалбата сытытык турарын, сыаната наһаа үрдээбитин туһунан эппиттэрин өйдүүбүт. Кэлин тас дойдулартан сымыыты атыыга киллэрэллэрин, сыаната түһэн эрэрин суруйаллар.

Саха сиригэр сымыыт кыһалбатын уустук суоллаах-иистээх, ыраах хоту улуустар олохтоохторо биллэллэр. Дэлэҕэ хоту дойду дыно төннөллөрүгэр сөмөлүөккэ хастыы даһаны ячейка сымыыттаах буолуохтара дуо. Нурбалар манна үрдүттэн көтөр фабрикалаахпыт олус бэрт, ону аһан таһынааһы улуустарга тийиэ атыыланар. Дьон даһаны бу кэм устата сымыыты сииргэ үөрэннэ, үгүс киһиэхэ үөрүйэх курдук сарсыардаангы мааны аһылыкпыт буолла.

Быйыл Нурбатааһы көтөр фабрика тэриллиттэ 35 сылын туолар. Тэрилтэ бэтрээнэ Осип Акимович Акимов ахтарынан, 1989 с. муус устар 17 күнүгэр туспа расчётнай счэттаах Көтөр фабрикатын тэрийэр туһунан райсовет исполкомун 6 №-дээх дьаһала тахсыбыт. Тэрилтэ бастакы салайааччы-

Тыа хаһаайыстыбата

Нурбатааһы көтөр фабрика тылаанын 122% толордо

тынан 1990 с. муус устар 9 к. Павлов Николай Николаевич аһамыт, онтон кини ыңырыгытынан Григорий Григорьевич Кириллин кэлэн дириэктэрдээбит. Бастакы кууруссалар 1990 с. ыам ыйыгар кэлиэхтээхтэрин, производственной сыах үрдэ суулан арыый хойутуу аһалылыбыт. Уустук уларыы-тэлэрийи сылларыгар тэрилтэ быстан, олох тоноруллан хаалбакка 64 куурусса хаалыар диэри үлэлээбит.

В.А.Штыров 2002 с. кэлэн Көтөр фабрикатын сыаһын кэрийэн көрбүтүн уонна «АЛ-РОСА»-ны саҥа оборудование аһалаһыт, туруортараһыт диэн модьуйбутун кэннэ тэрилтэ өрүттэр суолга үктэммитэ. Оборудование талан сакаастаан, 2003 с. алтынныы ыйтан германскай «Биг Дачмен» фирма оборудование аһалан ахсынныыга танан бүтэрбиттэр. Тэрилтэ 35 сыл устата элбэхтэ уларыыны-тэлэрийи көрсөн, ол

быһыгар холдинг тэриллэр диир кэмнэригэр «Сахазернопродукт» тэрилтэҕэ «доверительнай салайыыга» бэриллэ сылдыбыт кэмнээҕэ, күн бүгүнгэ диэри этэннэ үлэлээн кэллэ.

Араас кэмнэ Нурбатааһы көтөр фабрикатын салайааччытынан Григорий Григорьевич Кириллин (1990-1991 сс. уонна 2011-2014 сс.), Владимир Герасимович Семенов (1991-1993 сс.), Анатолий Михайлович Осипов (1993-1997 сс.), Иван

Васильевич Афанасьев (1997-1999 сс.), Виктор Николаевич Давыдов (1999-2001 сс.), Сергей Иванович Евсеев (2002-2008 сс.), Василий Иванович Евсеев (2008-2011 сс.), Алексей Дмитриевич Ноттосов (2014-2015 сс.), Семен Александрович Корякин (2015-2017 сс.) үлэлээн ааспыттара.

Оччотооһу кэми санаан, Көтөр фабрикатын үлэһитэ Осип Акимов кэһэ ватсапка суруйан мээхэ ити бэлиэ кэм буолбута 20 сылын туолбутун санатан эбэрдэлээтэ. «20 сыл анараа өттүгэр, тохсунньу 8 күнүнээҕи тоһуттар тымныыга Дьокуускайдааһы көтөр фабрикатыттан 46 тыһ. куурусса кэлиэхтээбиттэн бастакы массынанан кууруссалар саҥардыллыбыт сыахха, «Биг Дачмен» оборудованиетыгар кэлэн олоһу үөрүүлээх күнэ этэ. Бастакы кууруссалар түүн 12 чаас кэнниттэн кэлбиттэрэ, дьон кэтэһэ сатаан утуһан эһин», - диэн санаатын үлэһитиннэ.

Нурбатааһы көтөр фабрика Бүлүү сүннүгэр, өссө ону аһан өрөспүүбүлүкэҕэ биир бастын үлэлээх тыа хаһаайыстыбатын бөдөн тэрилтэтин быһыытынан билиннэ. Генеральной дириэктэр Петр Иннокентьевич Гаврильев 2017 сылтан кэлэтиип үлэтин сатабыллаахтык салайар. Сыллата былаан аһара толорулар. 2023 түмүгүнэн 48 760 кууруссалаахтар. Сыл устата 12 410 931 устука сымыыты ылан (биирдии кууруссаттан - 257 сымыыт), былааннарын 121,98% толордулар. Кууруссаны тыыннаахтыы тутуу 98,15%-на тэннэстэ. Онон тэрилтэ инники кэскилэ сырдык.

Спорт

Инникигэ үрдүк үктэл буолуохтун!

Саҥа Дьыл иннигэр, ахсынны 23 күнүгэр, Киирэп 9 кылаастаах оскуолатын базатыгар кыра саастаах оҕолорго улуус национальнай ыстаныларга федерациятын көбүлэһининэн, Таркаайы нэһилиэгин администрациятын, нэһилиэк дьокутааттарын сүбэтин өйөбүлүнэн, Киирэп оскуолатын администрациятын, коллективин тэрийиитинэн бэрт сэргэх, сонун күрэхтэһии буолан ааста. Ол курдук, эдэр спортсменнар саастарынан 3 бөлөххө араһан сахалыы ыстаныларга куоталастылар: 2016-2015 с.т., 2014-2013 с.т. уонна 2012-2011 с.т. Барыта 10 оскуолаттан 71 ыстанааччы кыттан илин-кэлин түсүһүн кытаанахтык эриститлэр.

Ус көрүгү түмүгүнэн бөлөхтөрүгэр мунгутуур кыайылыахтарынан буоллулар: кыра кыргыттарга 1 м. - Захарова Милена (Чуу-

каар), 22 м 90 см, 2 м. - Николаева Джессика (Хорула), 22 м 85 см, 3 м. - Филиппова Алгыстаана (Өгөлдө), 21 м 04 см. Кыра уолаттарга 1 м. - Афанасьев Марсель (гимназия), 23 м 07 см, 2 м. - Обоев Артем (Антоновка), 22 м 48 см, 3 м. - Иванов Эрсан (Антоновка), 22 м 12 см.

Орто саастаах кыргыттарга 1 м. - Лисовенко Софья (Антоновка), 30 м 03 см, 2 м. - Семенова Туяна (Чаппанда), 26 м 36 см, 3 м. - Васильева Айлана (Антоновка), 25 м 29 см, орто саастаах уолаттарга 1 м. - Курышев Юрий (Хорула), 32 м 72 см, 2 м. - Иванов Александр (Марха), 28 м 38 см, 3 м. - Николаев Марк (Киирэп), 28 м 35 см.

Улахан кыргыттарга 1 м. - Андреева Виленна (Маар), 30 м 77 см, 2 м. - Николаева Ася (Киирэп), 30 м 66 см, 3 м. - Степанова Лилия (Чуукаар), 28 м 10 см. Улахан уолаттарга 1 м. - Осипов Эрсан (Хорула), 38 м 16 см, 2 м. - Николаев Эдгар (Маар), 36 м 25 см, 3 м. - Васильев Дьулустаан (Маар), 35 м 82 см.

Кыайбыт, миэстэлэспит оҕолор бары мэтээллэринэн, грамоталарынан, бириэстэринэн бириэмийэлэнэн үрдүлэр-көттүлэр. Күрэхтэһии саҕаланыаһыттан хойукка диэри миннигэс, тотоһуу астаах, удамыр сыаналаах буфет үлэлээтэ, тренердарга учительскайга туһунан остуол тардылынна, итии чэйдээх, эгэлгэ астаах остуол тула атах тэпсэн олон ааспыт ситиһиллэр, инники былааннар тустарынан учууталлар ирэ-хоро кэпсэтиллэр, санааларын атастастылар. Түмүгэр кэлбит хамаандалар илии тутуурдаах, өттүк харалаах, үөрөн-көтөн тарҕастылар, тэрийээччилэргэ барҕа махтал тылларын эттилэр. Ситиһиллэммит оҕолорго бу кыайылыа инникигэ бигэ тирэх, үрдүк үктэл буоллун диэн баҕа санаабытын тиэрдэбит, алгыспытын аныыбыт!

**Б. СЭМИЭНЭП,
Киирэп олохтооһо**

ЧС

Дьиикимдэ кулуубун хоччулуунайыгар уот тура сырытта

Улуустааһы олоһу-дьаһаһы хааччыар сулууспа биллэрбитинэн, тохсунньу 16 к. түүн 1 чааска баһаарынай чааска Дьиикимдэ «Дьулуур» култуура киинин хоччулуунайыгар баһаар буолбутун туһунан иһитиннэри кирибитэ. Көпүл өттүнэн олохтоох

баһаарынай хамаанда уонна Нурбаттан суһаллык тахсыбыт баһаарынай экипажтар үлэлээн, 1 ч. 43 мүн. баһаары умуруордулар. Баһаар түмүгэр хоччулуунай ис эркинэ уонна үрдэ – барыта 25 кв.м. эмсэбэлээтэ.

Хоччулуунай барыта 9 эбийиэги, ол иһигэр кулуубу, оҕо уһуяанын, дьаһалтаны, дьаһалта гараһын, ФАП-ы, 2 кыбартыыраалаах уопсай дьиэни уонна 3 чааһынай дьиэни сылытан турбута. Дьиэлэргэ 7 улахан киһи баара, оҕо суоҕа. Хоччулуунай оһохторо уонна прибордар улаханнык эмсэбэлээбиттэр. Сарсыарда 6 ч. 20 мүн. хоччулуунайы оттон, сылааһы биэри сөргүтүлүннэ. Баһаар төрүөтүн уонна буруйдааһы быһаарарга үлэ барар. Хата, бу күннэргэ халлаан сылаас турар.

Баһаар содулун туоратыыга СӨ 26 №-дээх судаарыстыбаннай баһаарынай сулууспатын этэрээтэ, улуустааһы ыксаллаах быһымайгы хамыһынайатын эппиэттээх салайааччылар, «ОДКХ» ГУП филиала, Нурбатааһы Быһыы сулууспа этэрээт уонна Дьиикимдэ олохтоох дьаһалта үлэлэтиллэр.

Геннадий АНТОНОВ

Нэдиэлэ сонуннара

Геннадий АНТОНОВ

Командировкалар

Бу күннэргэ улуус баһылыга Алексей Иннокентьев, Нурба к. баһылыга Геннадий Игнатьев уонна 5 нэһилиэк баһылыктара Москвага 2 күннээх "Малая Родина - сила России" Бүтүн Арасыйытатаагы маңнайгы муниципальной Форумга кытыннылар. Форумга дойдунан 7,5 тыһ. баһылык, ол иһигэр Саха сирин улуустарыттан уонна элиэннэлэригэр 155 баһылык кытыннылар.

Нурбага Ил Түмэн сис кэмтитэтэрин бэрэссэдээтэллэрэ Владимир Прокопьев, Георгий Балакшин, Ил Түмэн хонтуроллуур кэмтитэтэрин бэрэссэдээтэлэ Андрей Николаев уонна эмиэ дьокутаат, «Якутскэнерго» ПАО гендириэктэрэ Геннадий Алексеев кэлэ сылдьаллар. Кинилэр энергетика эбийиэктэрин көрдүлэр, Нурбатаагы техникум кэлэтибин уонна устудьуоннары, онон улуус нэһилиэктэрин баһылыктарын уонна улуус Сүбэтин дьокутааттарын кытта көрсүстүлэр. Улууспут олохтоохторуттан уотунан хааччыйыга кыһалжаларга сыһыаннаах элбэх ыйытык уонна туруорсуу баарын иһин, Владимир Прокопьев уонна Георгий Балакшин ааспыт сылга Нурбага кэлэ сылдьан «Якутскэнерго» ПАО гендириэктэрин Г.Н.Алексеевы ажалан көрсүһүнэриэктэрин туһунан этэн-биллэрэн тураллар.

Эмиэ бу күннэргэ Нурбага СӨ баайга-дуолга уонна сиргэ сыһыаннаһыларга миниисти-

рин 1-кы солбуйааччыта Нюргустана Пахомова кэллэ.

Уопастыбаннай бэрээдэк

Ааспыт нэдиэлэҕэ полицияҕа 73 сайабылыанна уонна биллэри кирийдэ. Араас эчэиини ылан 10 киһи балыһаҕа уонна суһал мед-көмөҕө көрдөрүннэ. 8 буруй оҕоһулунна, 3 – эти-сиини эчэтии, буруйу оноруу сибикитин булуу туһунан араапар – 5, атын улуустартан буруй оҕоһуллуугун туһунан кэлбит матырыйаал – 5. Барыта 77 административнай боротокуол толорулунна, уопастыбаннай бэрээдэги кэһии иһин – 10, оҕолорун көрүүгэ-истиигэ төрөппүт эбээһинэһин ситэ толорбот буолуу иһин – 4, уопастыбаннай миэстэҕэ арыгы иһии иһин – 1. ГАИ отделиннан 62 боротокуол толорулунна, итирик туруктаах 1 суопар тутулунна.

Дьиэҕэ-уокка оҕоһуллар буруйдары сэрэтэр хабааннаах «Быт» эперээссийэ ытыллан түмүктэннэ. Оҕолорун көрбөт-истибэт 2 ыал уонна 1 эрдэ сууттана сылдьыбыт киһи учуокка ылылынна. Дьиэҕэ-уокка оҕоһуллар буруй элбээтэ. Улахан буруйга тиэрдээн сөптөөх (превентивнай) буруйдары бохсор инниттэн, ыаллар арыгылыыр, айдаарар түбэлтэлэригэр дьон полицияҕа биллэрэн иһэрэ наада.

Федеральной суолга киһи өлүүлээх суол-тырааныспар быһылаана (ДТП) элбээн, 26.01.24 с. диэри күүһүрдүлүбүт сулуспа барыйаанынан үлэлииллэр.

Халлаан тымнытынан сибээстээн, ГАИ салалтата ыраах

айанга оҕолору таһыны тохтоон эрэгэ сүбэлиир. Илдьэр да буоллаха, хайаан даҕаны полицияҕа, ГАИ-га биллэриэх тустаахтар.

Олоҕу-дьаһаҕы хааччыйы

03.01.24 с. улууска бастакы баһаар буолбута. Нурба к. Тимирязев уул. чааһынай гараж уонна «Субару-форестер» массына умайбыта.

Ааспыт нэдиэлэҕэ хаста даҕаны уоту былааннаахтык арааран, монтердар уот линиялара кырыарбытын ыраастаатылар.

ОДьКХ тэрилтэлэрэ күүһүрдүлүбүт эрсииминэн үлэли олороллор. «ОДьКХ» ГУП Нурбатаагы филиала Кировтан чоҕу нэһилиэктэргэ таһарын саҕалаата.

Ааспыт нэдиэлэҕэ улууска 75 киһи тумуулаата, ол иһигэр «А» грибинэн («гонгконский грипп») – 6 киһи, 4 киһи хамсык дьанынан ыарыйдылар. Суһал көмөҕө нэдиэлэ устата 78 ынырык кирийдэ. 2 оҕо Дьокуускайга төрөөтө, 2 киһи ыалдьан өллө.

РФ Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин көбүлээбит "Доруобуйа харыстабыла" нацпроегын чэрчитинэн Нурба улууһунаагы киин балыһаҕа Маалыкайдаагы врачевнай учаастакка уонна улуустаагы поликлиникаҕа анаан 2 саҕа массынанан биэрдилэр. Бу күннэргэ массыналар кэллэлэрэ күүтүллэр.

Тутуу

Хагалас нэһилиэгин оҕоһуйаанын тутарга «Стройгаз-

сервис» ХЭТ-и кытта 15.01.24 с. хантараак илии баттанна. Аукционга кыйбыт атын тэрилтэ хантараак түһэрсибэтэ-тинэн сибээстээн, бу үлэ аукционга 2-с буолбут тэрилтэҕэ бэрилиннэ.

Үөдэй оскуола-саадын тутуу үлэтэ бүттэ, дизайн-бырайыага оҕоһуллар. Бу ый бүтүүтүн диэки Дьокуускайтан бэрэбиэркэ кэллэтинэ үлэҕэ кириэригэр көңүл ылыллан, олунньуга СӨ Бырабыыталыстыбатын отчуотун кэмигэр үөрүүлээхтик аһыллара былааннанар.

Үөрэх эйгэтэ

Улууспут үөрэнээччилэрэ В.П.Ларионов аатынан «Инникигэ харды» өрөспүүбүлүкэтээби научнай-практической кэмпириэнсийэҕэ кыттан кэлилэр. Ситиһилэммит оҕолор муус устар ыйга Бүтүн Арасыйытатаагы НПК-га кыттарга рекомандация ыллылар.

Спорт

Үөһэ Бүлүү Тамалакааныгар өрөспүүбүлүкэ дьоҕус нэһилиэктэрин ортогугар волейболга өрөспүүбүлүкэтээби финал ытылыллына. Улуустан 3 нэһилиэк хамаандата кытыннылар.

Сунтаар улууһугар тохсунньу ый 13 к. остуол тенниһигэр 3 улуус кытгыылаах Орохоос-потоогу турнирга 18 - 39 дылы саастаахтарга Валерия Владимировна кыйада, салгыы оонньоон дьахталларга мунутуур кыйаһылааһынан таһыста. Итини таһынан дьахталларга уонна эр дьонго 5 киһи призер буоллулар.

Чэпчэки атлетикаҕа кыһыны чөмпүйээнэеккэ 60 м сүү-

рүүгэ 2 үрүң көмүс призерданыбыт, Артем Иванов уонна Айаал Иванов биризмэлэрэ тэбис-тэҥ - 7,26 сек.

Бу нэдиэлэ тэрээһиннэрэ

15.01.24 с. – улуус 200 сылын тэрийэн ытыгар хамыһыйа сүбэ мунһаҕа; «Азия оҕолоро» Норуоттар икки ардыларынаагы VII Спортивной оонһуу уотун эстафетатын көрсөргө хамыһыйа сүбэ мунһаҕа.

16.01.24 с. – Маалыкайга «Проектный код» кустовой сэминээр.

17.01.24 с. – улуус Сүбэтин дьокутааттара Ил Түмэн дьокутааттара Владимир Прокопьев уонна Георгий Балакшин кытта көрсүһүүлэрэ; 2024 с. кэлим кадастровай үлэлэргэ бэлэмнэни чэрчитинэн СӨ баайга-дуолга уонна сиргэ сыһыаннаһыларга министриин 1-кы солбуйааччыта Нюргустана Пахомова көһө сылдьар сүбэ мунһаҕа.

18.01.24 с. – Күндээдэҕэ «Проектный код» кустовой сэминээр; «Муус устар-Гонки ГТО» муниципальной сүүмэрдиир тэрээһин; КДН сүбэ мунһаҕа.

19.01.24 с. – улуус Сүбэтин учараттаах 6-с сиссийэтэ; Нурба к. Степан Васильев болуоссатыгар Педагог уонна настаабыннык сылын үөрүүлээхтик сабыы, Нурба к. «Проектный код» кустовой сэминээр.

20.01.24 с. – үөрэх тэрилтэлэрин муусукаҕа салайааччыларыгар хуорга улуустаагы сэминээр.

Спорт

Ирина Дмитриевна Софронова

Өймөкөөн улууһун Томторугар "Тымны полюһа - Өймөкөөн 2024" экстремальной марафон быйыл V- төгүлүн ытылыллына. Марафон генеральной спонсорунан "БАСК" хампаанна буолар.

Саха Сирин Өймөкөөнүгэр "Тымны полюһа - Өймөкөөн" экстремальной усулуобуйаҕа сүүрүү тохсунньу 12 күнүгэр саҕаланна.

Спортсменнар саастарынан арахан эр дьонно уонна дьахталлар: 18-39 саастаахтар; 40-49 саастаахтар; 50-59 саастаахтар; 60-69 саастаахтар; 70-74 саас-

Тымныыттан чаҕыйбат дьон

таахтар, 75 үөһэ саастаахтар куоталастылар.

42 км 195 м. марафонна 12 эр киһи, 2 дьахтар, 21 км 100 м. полумарафонна 24 сүүрүүк кытынна.

Нурба улууһуттан үһүс төгүлүн Арасыйыта уонна СӨ спордун маастара, норуоттар икки ардыларынаагы улахан чөмпүйээнэттэр хас да төгүллээх призердара Ирина Дмитриевна Софронова кытынна. Кини: "Быйыл үбүлүйүнэй тэрээһин буолан, Москва, Смоленская к.,

Курскай, Владимирская, Кемеровская, Новосибирская уобаластарыттан уонна Удмуртия өрөспүүбүлүкэтиттэн сүүрүүгэ кытыннылар. Марафон саҕаланын иннинэ сүүрүктэргэ инструкторга ытыллар.

Мин 21 км 100 м сүүрдүм. Быйыл экстремальной сүүрүүгэ кыттааччыларга анаан ичигэс балааккалар, маньы таһынан трассанан сүүрүүгэ мэдиссиинэ үлэһиттэрэ арыаллаатылар", - диир.

"Тымны полюһа - Өймө-

көөн" марафону бүтүн аан дойдуну сэрэгэн көрдө. Саха сирин саамай тымныы полюһугар 55 кыраадыс тымныы тыҥаан турдаҕына 38 спортсменнар 21 км 100 м. уонна 42 км 195 м. инники түһэн финишка кэлилэр.

Ирина Софронова 60-69 саастаахтарга сүүрэн III-с миэстэни ылан, Нурба улууһугар ситиһиини аҕалла.

Түгэнинэн туһанан, Ирина Дмитриевнаны ис сүрэхпиттэн эбэрдэлибин.

Патриоту иитии

Ааспыт үөрэх дьылыгар А.Н.Чусовской аатынан Нурбатаабы техническэй лиссий «Искра» байыаннай-патриотической кулууп алтынны ыйга өрөспүүбүлүкэтээби «Защитник Отечества» байыаннай-спортивной күрэххэ кыттан, биирдиилээн көрүнгэ автомат ыһытыгар, хомуйуугар -III-с, строевой бэлэмнэниигэ - II - с, уопсай спортивной көрүнгэ - II - с миэстэлэнэн, уопсай түмүккэ - V-с миэстэни ылбыттарын бэлиэтээн, Нурбатаабы техлиссий үрдүк категориялаах учуутала, «Искра» БПК салайааччыта Попов Игорь Михайлович кэпсэтиитин саҕалаата.

- «Искра» байыаннай-патриотической кулуупка уолуттан, кыһыттан түтүлүгэ суох 7-10 кылаас үөрэнээччилэрэ, спорка сыһаннаах оҕолор бэйэлэрин баҕа өтүлэринэн сылдылар. Оҕо бэйэтин баҕа санаатынан кириэхтээх, чэгиэн доруобуулаах буолуохтаах. Сүрүннээн нэдиэлэбэ иккитэ дьарыктанабыт, күрэхтэһиилэр кэмнэригэр күн аайы оҕолору дьарыктыбыт.

Биһиги оҕолорго Ийэ дойдуга бэриинилээх буолууга, патриотической тыынгга иитиигэ үөрэтэбит. Сүрүн сыалбыт спортивной күрэхтэргэ, байыаннай параадка, митингэргэ кыттааһын буолар.

Анал эпэрээссийэбэ сыһаннаан этэр буоллааха, Нурбатаабы техническэй лиссий икки үлэһитэ дойдularын чиеһин көмүскүүллэр. Кинилэр дьэ кэргэнэригэр уонна Нурба куоратын олохтоохторугар күһүн муус ыһытыгар, мас хайытааһыныгар, бэлэмнэһинигэр көмө онорбут.

Ааспыт сылга оройуонна ытыллыбыт «Снежный барс» байыаннай-спортивной күрэххэ кыттаммыт I миэстэ буолбуппут, 7-с төгүлүн бастаабыппыт. Кулун тутар ыйга Чурапчыга ытыллыбыт өрөспүүбүлүкэтээби күрэххэ кыттаммыт, 16 хамаандаттан VIII миэстэ буолбуппут. Автомат ыһытыгар уонна строевой хаамыга III-с миэстэ буолбуппут. Аҕа дойду сэриитин кэмигэр Ильмень күөлгэ буолбут уоттаах кыргыһы 80 сылыгар анаммыт тэрээһингэ Нижнэй Новгородка баран кэлбиппит. Кыргызы хоһуутугар бэйэлэрин олохторун толук уурбут саха буйуннарыгар аналлаах пааматынньыкка сибэкки дьөрбөтүн уурбуппут, сахалы алгыс онорбуппут, сахалар сэриилэспит сирдэригэр көрсүһүү тэрийбиппит.

Санкт-Петербурга тийэн норуоттар икки ардыларынаабы строевой хаамы кэрэбэр параднай формалаах хаамамыт, I-кы истиэпэннээх лауреат аатын ылбыппыт. Строевой хаамыга Арасыйа араас муннуктарыттан уопсайа 80-тан тахса хамаанда кыттыбыта.

Ыам ыйыгар Нурба Кыайы параадыгар кыттыбыппыт. Пионерия күнүгэр «Факел» байыаннай-спортивной күрэххэ кыттаммыт бастаабыппыт.

●●● - «Искра» кулуупка сылдыбыт оҕолордоох төрөппүттэр махаталлар: «Нурбатаабы техническэй лиссий «Искра» кулууп салайааччытыгар, үрдүк категориялаах учууталытыгар Попов Игорь Михайловичка биһиги дьэ кэргэн аатыттан махталбытын тиэрдэ-

Ыччаттар инники олохторун булуналларыгар үтүө холобур буолар учуутал

● Москваҕа Кыайы параадыгар кыттыбыт Дьулусхан Иванов

● «Искра» БПК салайааччыта Игорь Михайлович Попов

бин. Игорь Михайлович ыччаттары дойдularын көмүскүү патриотической тыынгга иитиигэ ыччаттар инники олохторун булуналларыгар үтүө холобур буолар, - дииэн ийэ Виктория Семеновна махталын биллэрбитэ.

●●● - Махтал. Нурбатаабы техническэй лиссий выпускника, младшай сержант Дьулусхан Иванов аармыйаҕа сулууспалы сылдьан Москваҕа Кыайы параадыгар строевой хаамыга, атырдыах ыйыгар Арасыйаҕа Муоратаабы байыаннай флот параадыгар кыттыта биһиэхэ улахан чиэс буолар. Дьулусхан лиссийгэ үөрэнэр кэмигэр Владивосток куоракка күрэхтэһиигэ кыттыбыта, өрөспүүбүлүкэтээби күрэххэ бастаабыта. Спортивной күрэхтэргэ ситиһиилэрдээх, биһиги кинини дэгиттэр таланнаах ыччат быһытынан биллэбит уонна кизн туттабыт.

●●● - Игорь Михайлович, быйылгы үөрэх дьылыгар былаангыт туһунан ааҕааччыга

● «Искра» байыаннай-патриотической кулууп

● Нижнэй Новгородка Ильмень күөлгэ

билиһиннэриг эрэ.
●●● - Улуустаабы үөрэҕири салалтата, спорт управлениета уонна оҕо спортивной окулата үөрэнээччилэргэ анаан спартакиада тэрийэн ытыгытаах, онон элбэх күрэхтэһиилэр ытыгылаахтара.

Олунньу ыйга байыаннай күрэхтэһиигэ муниципальной этап буолуохтаах, кулун тутарга өрөспүүбүлүкэтээби күрэх ытыгылаабылааннар. Билигин бэлэмнэни үлэтэ барар. Оҕолорбут оройуоннаабы ОБЖ, региональной олимпиадаҕа кыттыахтара.

●●● - Билигин дойдуга уустук балаһаннанан сибээстээн, ыччаты патриотической тыынгга иитиигэ аналлаах тэрээһиннэр ытыгылааһа буолуо.

●●● -10 кылааһы бүтэрбит уолаттар биэс хонуктаах байыаннай-хонуу сборугар кытталлар. Базабыт Хангалас оскуолатыгар баар, биэс күн лаабыр курдук тэрийэн ытыабыт. Ааспыт сылга 78 оҕо кыттыгыны ылбыта, иллэ-

рээ сыл аахсаан өттүнэн арыый элбэх этилэр. Манна уолаттарга аармыйа олохтотан сарсыарда эрдэ тураһынан саҕалаан, байыаннай-прикладной, строевой, физическэй өттүнэн бэлэмнэни, ГТО туттарытын ааһаллар. ПДН, ИДМ, БИМ, Быһыһыр сулууспа структура-лартан кэлэннэр бэсиэдэ ытыталлар.

Анал эпэрээссийэбэ сылдыааччылар биһигэ үлэлиир үлэһиттэрбит алтынны уонна ахсынны ыйдарыгар уопускаҕа кэлэ сылдыар кэмнэригэр көрсүһүү тэрийэн ытыгылаабыт. Бука бары уодаһыннаах сэрии тохтууругар баҕарабыт.

Үөрэх чааһыгар ОБЖ предметин аата уларыан, ОБИЗР (Основа безопасности и защита Родины) диин ааттанна. 10-11 кылаастарга бу предмет үөрэтэр буоллаһытына, 2024 үөрэх дьылыгар 5-11 кылаастарга пробнай предмет быһытынан кирирдэ. Урукку НВП уруга сөргүтүлүннэ.

Төрөппүттэр дьин кырдыгы тиэрдэр маассабай-иһитиннэ-

рэр сириэстибэлэри истиэхтэрин наада.

Билингги оҕо, ыччат хамса-наллара, сүүрэллэрэ-көтөллөрө аһыаһынан, оҕолору эт-хаан өттүнэн эрчийиэххэ наада.

Нурба оройуон 4200-тэн тахса оҕолордоох буоламыт, элбэх ахсааннаах оҕолордоох улууска кириэбит. Оҕобут ахсаана элбэһинэн куорат оскуолаларын спортивной күрэхтэргэ, спартакиадаҕа тэгнэ күрэхтэһэбит. Төрөппүттэр оҕолорун спортивной сиексийэлэргэ сырытыннарыахтарын, үлэбэ сыһыарыахтарын наада.

●●● - Игорь Михайлович, ыччаты патриотической тыынгга иитиигэ, чэгиэн туруктаах буолалларыгар үлэлииргит махталлаах дьыала. Инники-тин үөрэнээччилэригит ситиһиилэри аҕала турдуннар.

Антонина СЕМЕНОВА

 Амакинская экспедиция 70 сыла

**ПРОКОПЬЕВ Василий
Иванович
(Кэдэк Баһылай)**

Мин эһэм Прокопьев Василий Иванович (Кэдэк Баһылай) III-с Бордон (билингиннэн Күндээдэ Арагастааҕа) Ойбонугар 1905 сыллаахха төрөөбүтэ. Кини олох кыра эрдэ-үйттэн биир сиргэ олобокко, мэлдьи айанна сылдыар эбит. Ол курдук, Алданна, Бодойбо-ҕо тийэ, онтон биир өттүгэр инньэ Дьэһинэйгэ тийтэли сылдыбытын дьоннорум кэпсэтэллэриттэн уонна бэйэтэ оҕонньоттордуун кэпсэтэллэриттэн онон-манан өйдөөн хаалбыппын. Ол иһин нууччалары кытта, үөрэҕэ суох киһи диэтэххэ, аһара кэпсэтэр этэ. Кини баарыгар биһиги дьыэбитигэр экспедиция нууччалара, геологтар диэннэр, сотору-сотору сылдьан ааһааччылар.

Эһэбит 60-с сылларга экспедициялары кытта саас айы барсан баран, биһиги оскуолаҕа кирибиппит кэннэ, күһүн хойут кэлэр быһыылаах этэ. Онно нуучча эдэр баҕайы кыргыттара уонна уолаттара саас бастаан баралларыгар, төһө да ыарахаттары көрсүбүттэрин иһин, ону тулуйан, буһан-хатан, сайыны быһа дьонноруттан тэлэһийэн сылдьаллары куруук сөҕө-махтайа кэпсээччи. Биһигини оннук буолуохтааххыт диэн холобурдуур этэ. Ол сырыларыгар сороҕор Садынынан, сороҕор Моркуоканан, Далдынынан сырыттыбыт диэн кэпсэтэллэр этэ... Киниэхэ тыаттан киридэбинэ, Ньурбаҕа театрга үлэлиир эрдэбинэ, С.А.Зверев - Кыыл уола куруук сылдьан, хонон-өрөөн ааһааччы, бүппэт кэпсээннээх дьоннор быһыылаах этэ, олох түүнү быһа ололлоро... Үөһэ Бүлүү Ньыыкан оҕонньору кытта эмиэ сибээстэхэллэр быһыылааҕа. Табанан баран 10-ча хонон кэлээччи...

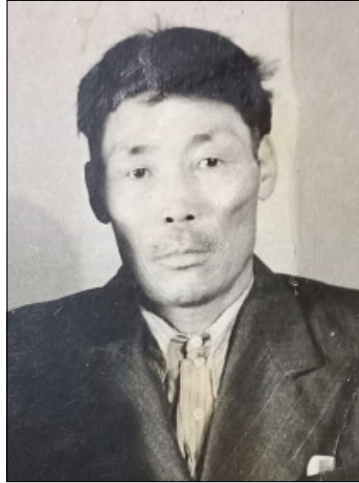
Эһэм экспедицияҕа сылдьан түспүт хаартыската син элбэх этэ да, суох буолуон аҕыйах сыл иннигэр, бэйэтэ ойуурга сылдыар кэмигэр, биһиэхэ урут сылдыбат киһи эбээбиттэн соҕотоҕун олодоҕуна ол хаартыскалары туохха эрэ наада буолла диэн көрдөөн ылбытын эбэм биэрэн ыппытын, эһэм ойууртан кириэн баран кыһырыбытын, экспедициялартан кириэн ирдэһэ сатаан баран булбатаһын өйдүүбүн... Онно кини Лариса Анатольевна Попугаеваны кытта түспүт хаартыската баар этэ. Биһиэхэ бу алмааһы булбут кыыс диэн көрдөрөөччү. Баҕар, ол хаартыскалар экспедиция архыбыгар баар буолан хаалыахтарын сөп курдук...

Экспедициялар (геологтар) сайын барсыбат буолтун кэннэ эһэбэр тыаҕа илдьэ сылдыаргар диэн балаакка, балаакка оһоҕо, ындьыга туттар грузовый ыгыыр диэни сүл аайы кэриэтэ кэһи курдук биэрээччилэр. Өссө собурууттан кэлэллэригэр, арааһа питомниктан быһыылаах, ыт оҕото аҕалааччылар. Ити сылларга экспедициялар

Сырларын бараабыттар ааттара

сайын аайы, үөһэттэн дыһал бэрдэрэн, совхозтан элбэх аты ылан барааччылар. Хайдахтаах да хангыл сылгы күһүн үлтү үлбүрүллэн, уоҕа хараан, сыһыйан кэлэр быһыылаах этэ.

Эһэм колхозка, онтон совхозка сайын окко үлэлээн, кыһын булчут быһыытынан сайыннары-кыһыннары тыаттан-ойууртан араппакка сылдыбыта. Дэриэбинэҕэ киридэбинэ уоллаах кыһын дьыэлэригэр иккиэн-нэригэр мааныланара... Онно киридэбинэ биһиэхэ, оҕолорго, кырыынкаҕа собо тыла, искэҕэ кэһиилээх буолааччы... Собо тылын кырыынкаҕа мунһан киллэрэр буолааччы. 60-с сыллардаахха кырыынка кээмэйэ киилэ аҕаарыттан кыччаабат быһыылаах этэ. Онно төһө собо тыла кириэрэ буолла? Аны туран оччолорго Америкаттан аҕалылан саҕа тарҕанан бултанар булбут андаатар этин кэнники бууттарын киллэрэн экспедициялар үөрэппиттэрэ диэн хобордооххо ыһаарылыыллара сиригэр аһара үчүгэйин өйдүүбүн... Инники өттүн тоҕо киллэрбэккин диэн ыйыталаһарбыт иһин буолуо:

● ПРОКОПЬЕВ Василий Иванович (Кэдэк Баһылай)

лыын 6 оҕоломмуттара.

Кыһа, мин ийэм Илларионова (Прокопьева) Варвара Васильевна, Илларионов Петр Гаврильевичка кэргэн тахсан эмиэ Антоновкаҕа олохсуйан 8 оҕоломмуттара. Аҕабыт үйэлээх сааһыгар сэрии бүтэһик сылларыттан колхозка, онтон совхозка сүөһү биригэдьириинэн үлэли сылдьан, акка оһоллон онтун содулугар эдэрчи сааһыгар, 1997 сыллаахха, олохтон туораабыта. Бэйэтэ колхозка,

● ИВАНОВ Алексей Гаврильевич (Суоччут Өлөксөй)

лар быһыылаах этэ... 50-с, 60-с сыллар саҕаланьыларыгар экспедициялар табанан, атынан сылдыбыт буоллаһтарына, 60-с сыллар ортолоруттан акка эһин соччо наадыбат буолбуттара быһыылааҕа. Ол арааһа вертолет көтөр аал элбээһинин кытта сибээстээх быһыылааҕа. Наадалаах сирдэригэр вертолетунан бырахтаран баран сатыы сылдыбалара буолуо... Дэлэҕэ Ньурбаҕа Союзка биэс тарбах иһигэр кириэр улахан вертолетнай этэрээт баар буолуо дуо...

Мин, Валерий, эһэбин кытары... (Ахтыыны суруйда В.И.Прокопьев сиэнэ Валерий Петрович ИЛЛАРИОНОВ,

Саха сирин Тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна, Тойбохой уонна Тэнгэ нэһиликтэрин Бочуоттаах олохтооҕо, "Сунтаар улуунун иннигэр үтүөлэрин иһин" бэлиэ хаһаайына)

**ИВАНОВ Алексей
Гаврильевич
(Суоччут Өлөксөй)**

Биһиги аҕабыт Иванов Алексей Гаврильевич (Суоччут Өлөксөй) 1937 сыллаахха төрөөбүтэ. Ахсыс кылаас кэнниттэн Маалыкайга тийэн Амакинская экиспэдииссийэҕэ үлэлээбит. Ити кэмнэ Улахан Күөл түбэттигэр Күскэмдэ үрээт карта оноруутугар, ойуур солоһунугар уонна ышкка онороһунугар үлэлээбит. Хантан эрэ испиэскэ таһаллар үһү. Биһиэхэ экиспэдииссийэ туһунан улахан кэпсээбитин өйдөөбөппүн.

1965 сылтан Хорула учаастагар, Дьаархан күөлүгэр, Чиллэ үрэххэ кэтээн көрөөччүнэн бу олохтон барыар диэри (2003 с.) үлэлээбитэ. Сунтаар гидрометеостанциятыттан саас-күһүн үлэһиттэр кэлэн бараллара. Уу пуоһа диэн тимир будка баарыгар лебеджанан ууга вертушка түһэрэн уу сүүрүгүн кэмниир быһыылааҕа. Үрэх уутун таһымын уонна кыраадыһын кэмниирэ. Салгын кыраадыһын күһнэ үстэ кээмэйдээн анал тэртээккэ суруйара. Өр сылларга үтүө суобастаахтык үлэлээбитин Махтал суруктара, Бочуот грамоталара, «Коммунистическай үлэ ударнига» киниискэтэ, харчынан бириэмийэ ылбыта

● УШКАНОВ Афанасий Афанасьевич

туоһулуур.

(Ахтыыны суруйда кыһа, КО-РОВА Екатерина Алексеевна, Саха Республикатын үөрэҕириитин туйгуна, Российской Федерация үөрэҕириитин бочуоттаах үлэһитэ)

**УШКАНОВ Афанасий
Афанасьевич**

Мин аҕам Ушканов Афанасий Афанасьевич 1934 сыллаахха тохсунньу ыйга күн сирин көрбүт, кыратыгар тулаайах хаалан ыалга иитиллэн киһи-хара буолбут. Аҕам Аппанаак Энгээрдэгинэн, Чомпоруунан сүгэнэн ойууру кэрдэн, Амакинская экспедиция үлэһиттигэр мас мастаан бэлэмнээччинэн, онтон кэлин ити үлэһиттэн уураппыттарын кэннэ көннөрү мас кэрдээччинэн сылдыбыт. Куруук ойуурга үлэлиир буолан, дьыэтигэр үксүн суох буолар эбит.

1955 с. ийэбинэн Елизавета Григорьевнаһын Энгээрдэккэ ыал буолбуттар, 1956 с. Подпорожнайга, 1957 с. Маайга алта сүл олоббуттар. Онтон Маалыкайга көһөн кэлэн холкуоска, сопхуоска, сылгы собуотугар субай сүөһүгэ бочуоттаах сыннаһанна тахсан да баран, өр сүл хотонҕо үлэлээбитэ. Элбэх бочуотунай грамоталар, бириэмийэлэр, махтал, эҕэрдэ суруктар, лицензалар, мэтээллэр бааллар: ВДНХ кыһыл, үрүн, бороонса мэтээллэрэ, В.И.Ленин төрөөбүтэ 100 сылыгар килбиэннээх үлэтин иһин, Ударник коммунистического труда икки знактар, Соцкуоталаһы кыһыылааҕа мэтээллэр бааллар.

Орто уола Владимир Афанасьевич Накыын вахтовай бөһүөлөгэр дьыэлэри, атын тутуулары тутуһан, бөһүөлэк тутуутугар тутуу биригэдьириинэн өр сылларга үлэлээбит. Үлэлээбит үлэтэ сыаналанан, «Почётный строитель Республики Саха (Якутия)» аат ингэриллибитэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бочуот грамотатынан бэлиэтэммитэ. Онтон кыра уоллара Афанасий хаһыс да сылын просекаҕа догоровынан мас кэрдитигэр үлэли сылдыар. Дьоммут үлэлээбит сирдэриттэн Накыын аҕыйах биэрэтэ-

● Мин, Валерий, эһэбин кытары...

“Эһиги эрэ сизэхит дуо? Ыттар эмиэ аһыыллар буоллаҕа дии”, - диэччи. Дьаардаах эһин диэн быһаарбат этэ, арааһа, сибээт буолан хаалыахтара диирэ буолуо...

Эһэм Антоновка дэриэбинэтин бүтэһик таба көлөлөөх булчута этэ. Хомйуох иһин, 1967 сыллаахха тыаҕа түүлээхти тахсан иһэн оһолго түбэһэн суох буолбута. Эһэм бултаан дойду онгостон олобрут сиригэр Даҕы күөлүгэр хараллан сытар...

Эһэм Тыалыкыттан Татаринова Мотрена Николаевнаһын холбоһон олоро сылдьан, кыыстаах уол оҕолонон баран, арахсыбыттара. Уола эһэтин аатынан фамилияланан Иванов Николай Васильевич Антоновкаҕа олобута, колхозка, кэлин совхозка сылгыһыттаабыта, суоппардаабыта, ыскалаат сэбиэдиссэйдээбитэ. Кэргэнинэн Сунтаар Түбэй Дьаарханьтан төрүттээх Иванова (Яковлева) Вера Николаевна-

совхозка дайаарканан үлэлээн баран, кэлин техник-осеменаторынан үлэли сылдьан пенсияҕа тахсан кыра кыһыгар олорон, сааһыран бу олохтон туораабыта...

Маамабыт үлэтигэр фермалары кэрийэригэр туһалырын иһин сайынҕы өттүгэр мотоцикл көлөлөөх буолааччы. Оччолорго мотоциклы миинньэр чүөчэ тарбахха баттанар этэ. Ол оннугар биригэдьириинэн үлэлиир аҕабыт Петр Гаврильевич техниканы сыан дьыбэккэ, куруук атынан сылдыааччы...

Саас айы сылгыһыт Тимофеев Михаил Васильевичтын - Халлаан Мэхээлэлин экспедициялар сайын полеҕа диэн ааттаан илдьэ баралларыгар анаан соноҕостору сыарҕаҕа, ыгыырга айааһаан, быаҕа-туһаха үөрэтэлээн бэлэмнээн биэрээччилэр. Дьэ, онтон илдьэ сылдыаһынын каюрдар, сирдиттэр көмөлөрүнэн экспедициялар бэйэлэрэ дьарыктанал-

Амакинскэй экспедиция 70 сыла

Туманна симэлийбэтин туһугар

АНИСИМОВ Николай Иванович

лээх сиргэ турар. Онон ийэлээх аҕабыт үлэлээн ааспыттара таах хаалбата, дьоммут саҕалаабыттарын оҕолоро ситэрсэ-хоторсо сылдьаллар...

Аҕабыт барахсан күн сириттэн 1994 сыллаахха үһүн ыарахан ыарыыттан аам-даам тымныы кэмнэ күрэммитэ...

(Ахтыны суруйда кыһа, Валерия Афанасьевна БАИШЕВА)

АНИСИМОВ Николай Иванович

Биһиги улууспут республикаҕа алмаас промышленноһун сайдытыгар бастакынан кылааты киллэрбит улуус буоларынан нурбалар бука бары киэн туттабыт. Историяҕа биллэрин курдук, маннай алмааһы көрдүүр үлэни Тунгускэй экспедиция 1948 сыллаахха саҕалаабыта. Онтон эһилигэр, атырдыах ыйын 7 күнүгэр 1949 сыллаахха Бүлүү өрүскэ, Кириэстээх дэриэбинэтин атыгар, Саха сиригэр бастакы алмааһын булуу ССРС историятын бэлиэ түгэнинэн, геологияҕа биэр улахан ситиһинэн буолар.

Аҕыйах хонук иһигэр «Соколина» диэн косаттан 22 алмаас булуллун, Саха сиригэр алмааһын туһунан сурах Москваҕа тийэ тилийэ көппүтэ. Эһилигэр Бүлүү бэйэтинэн эрэ мунгурдаммакка, кини салааларыгар эмиэ алмааһы көрдөөһүн киэн далааһыннаахтык барар. Оччотооҕу бириэмэҕэ алмаас хантан кэлэрин, ханна-туохха үөскүүрүн, кини ийэ буора хайдах быһыылааҕын-таһаалааҕын туһунан ким да билбэт этэ. Бастаан Саха сиригэр көрдөөһүнү салайан-тэрийэн ыппыт биллиилээх геолог Г.Х. Файнштейн буолар.

Ол курдук биһиги улууспут киинигэр, Нурбаҕа 1951 сыллаахха күндү тааһы көрдүүргэ аналлаах Амакинскэй экспедиция олохсуйбута уонна Саха сиригэр арҕаа өттүгэр, Нурба улуунун сиригэр-уотугар алмааһы көрдөөбүтүнэн барбыта. Саха сиригэр киэн киэлигэр алмаас, кыһыл көмүс, чох, газ, нефть курдук сир баайын арыһан, Россия уонна Саха сиригэр дьонун-сэргэтин туһатыгар таһаарыыга тугунан да кэмнэмэт улахан кылааты кил-

ЗАХАРОВ Николай Сергеевич

лэрбитэ.

Киһи барахсан аан дойдуга ыалдыт буолан кэлэн, араас суолунан-иһинэн сылдьан олохун суолун түмүктүүр.

Мин аҕам Анисимов Николай Иванович 1931 сыллаахха атырдыах ыйын 1 күнүгэр Мэнгэдьэк нэһилиэгэр, Хатыы Таппалаах диэн сиригэр, төрөөбүт. Аҕата, эһэм Иван Фёдорович 1942 с. үлэ фронугар, ыраах хоту Тиксийгэ, балыктааһынна ытытыллыбыт. Онон аҕам отой кыра эрдэбиттэн икки быраатын иитиһэн, сүөһү көрүүтүгэр ийэтигэр илии-атах буолан күүстээх үлэҕэ миккиллэн улааппыт. Ыар сэрии сылларын, инчэбэй тирбэҕэ быстыбатынан, нэһиилэ олорон ааспыттар. Ол туһунан кэпси сылдьыбат этэ.

Колхоз тутуах үлэһитэ буолан сайынны оттоон, кыһынны сүөһү көрөн сырыттаҕына, оччолорго 19 саастаах эбит, бастакы алмаас көстөн, колхозтан көмөҕө икки аттаах киһитэ биэрэбит диэн нэрээт кэлбитигэр, туруу үлэһит диэн талыллан барбыт. Онон 1950 сыллаахха Сунтар оройуонун Кириэстээхэр тийбит. Манна шурфаттан фабрикаҕа таас таһытыгар сылдьыбыт. Хомустаах диэн сиргэ порт дьэтин тутуугу үлэлэспит. Куокуну, Рабочай, Соколина диэн участкаларынан сылдьан, чиэһинэй саха киһитин, фабрика сууйбут концентрат тааһын рентгенна рюкзакынан таһар үлэҕэ сырытыннарбыттар. Нууччалы улахан кыһыл буура киһитэ ол салайааччыларыттан Файнштейны уонна участкаҕын баскес киһитин Беловы эр өйдөөн хаалтын кэпсириэ. Ити курдук үс сыл саннын күүһүнэн ыарахан үлэҕэ сылдьыбыт.

1954 сыллаахха армияҕа ыгтаары 200 киһи буолан, борокуотунан Нурбаҕа кэлбиттэр. Дьону Дьокуускайга самолетуна таспыттар, бүтэһиккэ 15 киһини былаан туолла диэн ылбатахтар. Аҕам үөрэ-көтө дойдутугар Хатыыга төннүбүт. 1956 сылга ийэбин Семенова Александра Николаевнаны кэргэн ылан, алта оҕону төрөтөн бырбааччы олорбут. Колхозка, совхозка таһаарыылаахтык сүөһү көрүүтүгэр, саһыл иитиитигэр, кэлин кадровай булчутунан, сылгыһытынан үлэлээн

пенсияҕа тахсыбыта. Сыралаах үлэлэрин түмүгүнэн босхо путевканы наҕараадаланан Орто Азиянан үс буолан (Кононов Павел Сергеевич, Васильев Пантелеймон Григорьевич буолан) күүлэйдээн кэлбиттэрэ.

Аҕам киһи быһытынан амарах, сорсуннаах сонордуйт, «күн бүттэ» диэн тыллаах туруу үлэһит киһи этэ. 1995 сыллаахха тахсыбыт А.Я.Овчинникова «Участие местного населения в открытии века» диэн кинигэҕэ, аҕам аата алмаас аһыллытыгар кыттыылаах олохтоохтор эбиилик испиһэктэригэр киллэриллибитэ. Итиннэ өссө дэриэбинэбиттэн ийэм эдьийэ Афанасьева Мария Павловна, Яковлев Василий Николаевич, Данилов Александр Павлович суруллубуттара. Саха киһи сиринэн, сэмэй дьон ол суруллубуттара. Саха киһитин сиринэн, сэмэй дьон ол үлэлэбиттэрин туһунан справка ингин хомуна сылдьыбатах буолан, ити алмаас көрдөөһүнүгэр оччо ыарахан кэмнэ, бастакылар көмөлөрө умнууга хаалан улахан кыһыл сыналламтатаҕа.

Суочут Олексей экспедиция үлэһиттэринэн

Итиннэ даҕатан эттэххэ, күтүөттэрбит Матвеев Андрей Кириллович Амакинскэй экспедицияҕа, онтон Кузьмин Николай Александрович Мирнэй куорат тутуугу өр соҕустук үлэлээн уонна син дөкүмүн хараллар кэмэ буолан, иккиэн «Алмазная осень» диэнтэн пенсияларыгар эби төлөбүр кэлэрин өйдүүбүн. Кэлин сылларга аҕам Анисимов Николай Иванович Нурбаҕа олорон юбилейнай көрсүһүүгэ сылдьан значогуна бэлиэтэммитэ.

Ийэбинэн Семенова Александра Николаевна кыһыл көмүс сыбаайаларыгар түбэһиннэрэн, Мирнэйгэ «Горняк» профилакторийга сынныанан кэлбиттэрин, «ырайга сылдьан кэлибит» диэн, олохторун биэр кэрэ түгэнинэн ааҕан куруук саныыллара. Аҕам Николай Иванович 89 сааһыгар толору нус-хас олоҕу олорон 2020 сыллаахха олохтон туораабыта.

Төрөппүттэрбит бэйэлэрин бириэмэлэригэр дьонуннаахтык олорон, үлэлээн ааспыттара. Биһигини иитэн, сөптөөх

суолга үктэннэрбиттэригэр мунгура суох махталлаахпыт, кинилэринэн киэн туттабыт, үтүө ааттарын түһэн биэрбэккэ кыһаллабыт. Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ кинилэр олохторун салҕыыллар.

(Ахтыны суруйда кыһа, Людмила Николаевна АНИСИМОВА Нурба, сэттинньи ый, 2023 сыл)

ЗАХАРОВ Николай Сергеевич

Биһиги колхоз территориятыгар 1948 с. диэри оскуола суох этэ, онон биһиги көлүөнэ дьон кыайан үөрэммэккэ хаалбыппыт.

1948 сыллаахха оскуола сана аһыллан, үксүбүт улааппыт оҕолор (мин 11 сааспар) оскуолаҕа сана үөрэнэ кирибиппит.

Үс сыл үлэлээн баран оскуолабыт сабыллыбыта, салгыы үөрэнэргэ биһигиттэн 11 километрдаах сиргэ көһөн салгыы үөрэммитим, хата интернакка ыланнар.

1954 сыллаахха, 6-с кылааһы бүтэрэн баран, Нурбаҕа кириэн поисковой экспедицияҕа ра-

соруйда.

Ити курдук, Мархара, Мархаракаан, Олдондо, онтон да атын элбэх үрэхтэри (ааттарын умнубуппун) сыыйыппыт. Үрэххэ 500 м бара-бара шлик ыларым, ону картаҕа булгуччу бэлиэтээн иһэрим.

Светлана Иосифовна ханнык таас, туох боруода буоларын барытын кэпсээн, быһааран биэрээччи уонна куруук үөрэтэ-такайа сылдьааччы. Билигин санаатахха, дыктар киһи наһаа да хорсун, хохуун эбит. Маршрутун куруук толору сылдьан кэлээччи уонна олох аҕыйахтык утуйар быһыылаах этэ. Үһүн бары биэр балааккаҕа хонобут. Хаһан эмэ түүн уһуктан көрдөхпүнэ, чүмэчи уматтан баран, спальнай мөһөөччүгэр кириэн, үлэһити олохтор буолара.

Сарсыарда тардыалаан баран, чаһытын көрдөрөр, ол аата - туран чэйгин өр, диэн буолар. Онтон табаһыппыт туран табаларын бэрийэр.

Ити курдук биэр сезону бүтэрбиппит. Нурбаҕа кэлэн баран, аҕыйах хонугунан Москвалаабыттар. Эһиил эмиэ кэлиэхпит, булгуччу барсаһын, диэн буолбута.

Ол кыһын Амакинскэй экспедиция базатыгар үлэлэбиппит. Саас ыам ыйыгар дьонум кэлбиттэрэ, уонна эмиэ полеҕа (поле диэн ааттыыллара) барсаһын диэн буолта. Бараары бэринэ сырыттаһытына военкоматтан повестка кэллэ. Повесткабын начальниктар көрдөдүм. Киһим миигинниин военкоматка барыста уонна хаалларалларыгар көрдөстө. Тугу кэпсэппиттэрин билбэтим, армияҕа барар буоллум.

Ити курдук, үтүө майгылаах, хорсун дьону кытта алтыһан ааспыппар дьылҕабар махтал.

ЗАХАРОВ Николай Сергеевич суруйда.
2023 сыл, Дьокуускай к.

***

Нурба улуунун сиригэр-уотугар сир баайын көрдөөччүлэргэ олохтоох дьон, бу аҕам, Александр Михайлович Степанов, Василий Иванович Проккопьев, Алексей Гаврильевич Иванов, Афанасий Афанасьевич Ушканов, Николай Иванович Анисимов уонна Николай Сергеевич Захаров курдук дьоннор күүс-көмө буолбуттара саарбаҕа суох уонна алмаас таас көрдөөһүнүтүн саҕалаан бу билигин сайдыылаах кэмнэ «Накыын» алмаас баайдаах сириттэн күндү таас хостоноругар сүрдээх сүткэн оруоллаахтар. История саҕаҕар кистэнэ сытары улуус историктара, кыраайы үөрэтээччилэрэ маны интэриэһиргээн бу урут нууччалы «каурдар», «проводники» дэнэн үлэлээн ааспыт дьону ааттарын-суолларын, атынан таһаҕас таһан сылдьыыттарын үөрэтэн, чинчийэн сөргүтүллэрэ буоллар кэлэр кэнчээри ыччаттарытыгар баараҕай баай исторической материал хаалыа этэ.

СТЕПАНОВА - КАРЕТНИКОВА Наталья Васильевна Ахсынны, 2023 с.

2024 сыл - Арассыыйаҕа Дьэ кэргэн сыла. 2024 год - Год семьи в России

2024
ГОД СЕМЬИ

Арассыыйа президентэ Владимир Путин ыйаабынан дойдуга 2024 сыл Дьэ кэргэн сылынан биллэриллбитэ

Биһиги бэрэсидьиэммит дьэ кэргэн сыаннастарын уонна дьэ кэргэни көмүскүүр судаарыстыбаннай бэлиитикэни күүһүрдэр, тарҕатар туһуттан манньк ыйаабы ылыммыта инники өттүгэр суолтата өссө күүһүрүө. Хас биридир дьэ кэргэн олоһуттан бүтүн Арассыыйа дьылҕата тутулуктаах.

2024 сыл тохсунньу 13 күнүгэр Нурба оройуонун Кыһыл көмүс кинигэтигэр кирибит ыал ахсааныгар 175 нүмэринэн өссө бири дьоллоох ыал эбилиннэ. Олор кимнээхтэрий? Үөдэй нэһилиэгэр санга сылга үктэнээт, Дьэ кэргэн сылыгар сөп түбэһиннэрэн, Прокопий уонна Таисия Григорьевтар дьэ кэргэннэрэ биригэ олоһуттара 45 сылын үөрүүлээх быһыыга-майгыга бэлиэтэтибит.

Бу күн "Айылгы" норуот айымньытын дьэтигэр Григорьевтар дьэ кэргэннэрин ааттары үөрүүлээх быһыыга-майгыга улуустаагы Кыһыл көмүс бочуоттаах кинигэтигэр үйэ саас тухары Үөдэй нэһилиэгин ЗАГСа үлэһитэ Дмитрий Федоров киллэрдэ.

Үбүлүөйдээхтэри Үөдэй нэһилиэгин баһылыга Мария Николаева истин-иһирэх тыллардаах бэйэтин эбэрдэтин, "Нурба оройуона" муниципальной тэриллини баһылыгын уонна улуус дьокутааттарын сүбэтин аатыттан, баайга-дуолга сыһаннаһыларга уонна муниципальной атылаһыларга кэмтиэттин аатыттан эбэрдэ суруктары уонна бэлэхтэри туттарда.

Григорьевтар дьэ кэргэн үөрүүлэрин үлэстэн уонна бары үтүөнү баҕаран туран эбэрдэ тыллары Варвара Петрова аатынан оскуола-уһуйаан дириэктэрэ Любовь Ли, Прокопий Семенович уонна Таисия Семеновна бу орто дойдуга кэлбит сирдээҥи аналларын толорон үс уол оҕону төрөтөн, кинилэри иитэн-улаатыннан, күн бүгүн алта сиэн эһээтэ, эбээтэ буолан ийэ-аҕа дьолун билэн, дьонго-сэргэҕэ ытыктанар, дьонумааны ыаллар.

45 сыл анараа өттүгэр Прокопий уонна Таисия Григорьевтар 1978 сыллаахха ахсынны 22 күнүгэр Саха АССР Ленинскэй оройуон Хангалас сэбиэтигэр эдэркээн уоллаах кыыс сиэтиһэн кириэн, сокуоннай кэргэнни буолуу докумуонугар илии баттаан, ыал буолбуттарын кэрэһилиир докумуону илиилэригэр тутан, үөрэн-көтөн тахсыбыттар. Ол кэмтэн ыла номнуо 45 сыл ааста. Ыал тутула бигэ-таҕа буолара кэргэнни буолбут дьонтон улахан тутулуктаах. Прокопий Семенович эдэриттэн булт-алт абылангар, сыл-

Нурба оройуонун Кыһыл көмүс кинигэтигэр кирибит ыал ахсааныгар өссө бири ыал эбилиннэ

гыһыт идэтин баһылаан туспа эйгэлээх үлэстэн кэлин дьаһалтаҕа, сир салаатыгар землеустроителлинэн, суол тэриилтэтигэр үлэлээн бочуоттаах сынньаланна олоһор. Ыал ийэтэ Таисия Семеновна дьесадака ас астааччынан үлэлээн баран, билигин өрөспүүбүлүкэҕэ биллэр коллекционер. Олорор дьэилэрин тэлгэһитигэр сахалыы балаҕан туттан сайын ыалдьыттары көрсөр идэлээхтэр. Иккиэн даҕаны нэһилиэккэ ытыттылар тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кыттар ыаллар. Бэйэлэрин үтүө холобурдарынан оҕолоругар тирэх буолаллар. Прокопий Семенович уонна Таисия Семеновна бу орто дойдуга кэлбит сирдээҥи аналларын толорон үс уол оҕону төрөтөн, кинилэри иитэн-улаатыннан, күн бүгүн алта сиэн эһээтэ, эбээтэ буолан ийэ-аҕа дьолун билэн, дьонго-сэргэҕэ ытыктанар, дьонумааны ыаллар.

Уолаттара бары Үөдэй оскуолатыгар араас сылларга үөрэнэн бүтэрээт атын нэһилиэк оскуолаһаларыгар үөрэнэн баран, бары тус-туспа олохторун онгостон хас биридиллэрэ ыаллар. Улахан уол Александр СВО кыттыылааҕа, этэнгэ эргиллэн кэлэн Дьоккуускай куоракка үлэлиир-хамсыыр, кэргэннээх, оҕолоох. Бойобуой дьайыы бэтэрээнэ. Хорсунун иһин мэтээллэрдээх. Иккис уол Семен Чечня сэриитин кыттыылааҕа, бойобуой дьайыы бэтэрээнэ, кэргэннээх, оҕолоох. Алмаас хостуур Накыынна улахан мас-

сынаҕа суоппардыыр. Кыра уол Станислав Дьоккуускай куоракка олоһор, суоппар идэлээх, кэргэннээх, үс уоллаах. Үһүн төрөөбүт Үөдэйдин кытта сибээстэрин быспаттар. Ийэлээх аҕаларыгар кэлэн көмөлөһөн, ыраахтарын чугаһатан, кыайбаттарын кыайан, үлэлээн-хамсаан, саас-күһүн бултаан-алтаан бараллар. Онон ытык иэстэрин төрөппүттэрин иннигэр толороллор, куруук билсэ-көрсө сылдьаллар. Сиэннэр сайын аайы Үөдэйгэ кэлэн эбээлээх эһэлэрин күннэрэ-ыйдара буолан тыа сиригэр сибээһэй аһынан аһаан, ыраас ууга сөтүөлэн, сир астаан, оонноон-көрүлээн дуоһуйаллар. Бу буолар чөл олохтоох ыаллар үтүө дьоннорун аатын ааттатан көнө суол устун оҕолорун, сиэннэрин, аҕыах сылынан хос сиэннэрин олох кизэн аартыгар сирдииллэр уонна сирдиэхтэрэ да турдаҕа.

«Олох олоһу сибээкиллээх хонууну туорааһын буолбатах» диэн өбүгэлэрибит этэллэрэ оруннаах. Ыал буолан дьоллоох дьон уһун сылларга биригэ олоһоллор, сиэн, хос сиэн миннигэс сытын биллэллэр.

Мааны ыалбытыгар өссө төгүл эбэрдэ буоллун, үтүө дьонго, уҕараабат уйгулаах, быстыбат быяннаах, кэхтибэт кэскиллээх, дьонун-мааны ыал аатын уһун кэмгэ ааттата турун!

Мария НИКОЛАЕВА,
Үөдэй нэһилиэгэ

Из одноклассников — в образцовую чету Кузьминых

Наших героев судьба свела еще со школьной скамьи. Сегодня же за плечами Кузьминых более 55 лет семейного счастья, двое детей, внуки. Виктор Михайлович и Октябрина Прокопьевна с 7 класса в Антоновской семилетней школе были одноклассниками. Далее учились вместе в Нюрбинской СОШ до окончания 11 выпускного класса в 1963 году. Поженились в сентябре 1968 года в г. Якутске. В данное время проживают в Антоновке, бывает, зимуют в столице.

го района; директор Малыкайской СОШ. Окончательно вышел на пенсию в 2018 году.

Октябрина Прокопьевна Кузьмина (Пахомова) родилась в с. Антоновка Нюрбинского района РС (Я) 6 декабря 1943 года в крестьянской семье единственной дочерью. После окончания средней школы в 1963 году поступила на медицинский факультет Якутского государственного университета и окончила по специальности «врач-терапевт». Октябрина Прокопьевна проработала врачом, главным врачом Антоновской участковой больницы; директором Нюрбинского филиала Нерюнгринского реабилитационного центра детей-инвалидов по слуху и речи; врачом Нюрбинской детско-юношеской спортивной школы; врачом Нюрбинского республиканского дома интерната для пенсионеров и инвалидов.

Чета Кузьминых – одна из образцовых семей Нюрбинского района. Их вклад в сфере образования и здравоохранения бесценен. Нововведения и успешные решения, их лидерские качества сказались и на их общепризнанном деле – продвижение здорового образа жизни и спорта. В течение 30 лет Виктор Михайлович руководил Федерацией лыжных гонок Нюрбинского района. Имеет 1 спортивный разряд по вольной борьбе, шахматам и лыжным гонкам. Октябрина Прокопьевна имеет 1 спортивный разряд по лыжным гонкам, в студенческие годы - член сборной команды ЯГУ по лыжным гонкам. Неоднократная чемпионка РС (Я) ветеранов и почетный победитель лыжной гонки «Лыжня России» в г. Якутске.

В общей сложности стаж семейной пары практически равняется ста годам. Далее длинный список, говорящий сам за себя. Награды и звания Виктора Михайловича: Заслуженный работник образования РС (Я), Отличник народного просвещения РСФСР, Почетный знак «Гражданская доблесть», знак «За заслуги в развитии физической культуры и спорта в РС (Я)», знак «Победитель соцсоревнования

Успешное родительство, трудовая деятельность, успехи каждого из супругов заслуживают истинного восхищения. Уверенно можно сказать, что и Виктор Михайлович, и Октябрина Прокопьевна на равных реализовали свой потенциал во благо развития родного села и района, не подавляя и не принижая друг друга. Они учились вместе, они поднимались вместе, они состарились вместе. Не это ли счастье... У Виктора Михайловича и Октябрины Прокопьевны дочь и сын. Дочь Алена Викторовна живет в Якутске, у нее два сына и дочь. Сын Михаил Викторович живет в с. Антоновка, в семье два сына – продолжатели фамилии.

Виктор Михайлович Кузьмин родился 3 января 1944 года в 1 Жарханском наслеге Нюрбинского улуса РС (Я) в многодетной семье младшим ребенком. После окончания средней школы в 1963 году поступил на инженерный физико-химический факультет Ленинградского технологического института им. Ленсовета. С 4 курса перевелся в физическое отделение физико-математического факультета Якутского государственного университета и закончил по специальности «физик, учитель физики». Как прошли эти годы? Вот этапы: учитель физики, организатор, завуч, директор Антоновской СОШ; директор, завуч Чаппандинской СОШ; директор Токкинской республиканской средней школы-интернат Олекминского района; заведующий Олекминским ОНО; директор Нюрбинского детского дома; председатель Октябрьского сельского совета народных депутатов; начальник Нюрбинского районного Управления образования; заместитель главы Нюрбинского района по социальным вопросам; заместитель начальника Мирнинского районного Управления образования; советник главы Нюрбинско-

ВЦСПС и Совета Министров СССР за 1973 год», юбилейный серебряный Знак «80 лет методическому образованию в Нюрбинском районе», серебряная медаль «За особые заслуги в развитии образования в РС (Я), серебряный знак «Учууталга махтал» Нюрбинского района, Почетная грамота Правительства РС (Я), знак РС (Я) «Семейная доблесть» в связи с 50-летием совместной жизни, медаль «Ветеран труда», медаль «Дети войны в 1941-1945 гг.», делегат 9 съезда работников образования РС (Я) в г. Якутск, делегат 2 Всероссийского чрезвычайного съезда родителей военнослужащих в г. Москва. Награды и звания Октябрины Прокопьевны: Заслуженный врач РС (Я), Почетный гражданин Нюрбинского района, Почетный знак «За вклад в социально-экономическое развитие Нюрбинского района РС (Я)», серебряный знак «За заслуги в развитии детского спорта в РС (Я)», стипендиат республиканского фонда «Барҕары», знак «2000 добрых дел в РС (Я)», Почетная грамота Правительства РС (Я) с вручением именных золотых часов, юбилейная медаль «100 лет социальной службы в России», медаль «Ветеран труда», медаль «Дети войны 1941-1945 гг.», знак РС (Я) «Семейная доблесть» в связи с 50-летием совместной жизни, знак «Почетный старейшина РС (Я)».

Среди всех этих наград и званий самая главная заслуга Кузьминых – их человеческие качества, успех их детей, благодарность и признание нюрбинцев. Односельчане до сих пор очень тепло и хорошо отзываются о семье Кузьминых. Гордимся, что Почетные граждане нашего Октябрьского наслега были включены в книгу «Золотые семьи Якутии». Поздравляем уважаемых Виктора Михайловича и Октябрину Прокопьевну с Годом семьи в России и с юбилеями! Даже их дни рождения с разницей в чуть больше месяца, и на 80 лет они никак не выглядят. Здоровья и благополучия!

Пресс-служба администрации Октябрьского наслега

Ыра санаа – Өймөкөөн хайата

Киһи баҕа санаата туолар эбит

Санаа абылыр күүһэ мэңгэ халлааны санныгар өйөөн турар таас хайалардаах, тыйыс тымны кыһыннаах, ирбэт тон муустаах, эйбэс, элэккэй дьонноордоох Өймөкөөн улуугулар тигэх сылаас күннэри баттаһа айаннаан кэллим.

Туймаада хочотуттан сарсыарда 9 ч. турунан Өлүөнэ эбэни икки чаас кэрингэ туораан Майаны ааһан Чурапчы суолун тутан чэхчы даҕаны хатын чарагнаах Чурапчыга эбиэттэтибит. Таатта улуугулар тийээпитин курулас ардах саҕаланна. Тааттаттан Улуу А.Е. Кулаковскай саха тылын төрүт-тээччи, культурнай-общественнай деятель, ырыаһыт-хоонньут скверигэр айан дьоно буоларбыт быһыгынан алгыстаах алаадыбытын уурдубут.

Ытык Таатта... Бу айаннаан иһэр суолбутунан хаһан эрэ Өксөкүлээх, Ойуунускай, Софронов, Неустроев, Амма Аччыгыйа, Эллэй, Суорун Омоллоон хаампыттарын санаатахха киһи күүскэ долгуйар эбит.

Халыма суолугар тийиибитигэр ардах тохтоото, халлаан харанарда. Тохтобулга айамыт сирдьитэ Перевалов Василий Васильевич эдэркээн уол: «Сардана, хайаларын саҕаланьлар», - диэтэ. Харанга быһыһан көрбүтүм, добоор, суол икки өттө өрө үлэн, быллыт курдук өрөһөлөнөн киһи бэккиири кестүүтэ эбит.

Вася туһунан кыратык кэпсии-сырдата түһүүм. Кини Чурапчы төрүт оҕото. Идэтинэн история учуутала. 2019 с. Томпо, Өймөкөөн хайаларыгар ытта сылдьан баран, бэйэтэ сирдьит быһыгынан айанын саҕалаабыт. 2023 с. от ыйыгар Эльбрус хайаны дабайан тахсан анал сэртификэттээх. Эдэр киһи бэйэтин тургутан көрөн, саха ньоҕойун дакаастаабыт. Эльбрус үрдүгэ 5642 м, санаабычча дабайыллыбат, кыаллыбат сир.

Түүннэри айаннаан хонук сирбитигэр түүн 3 ч. тийиэр хоннубут. Мин сарсыарда эрдэ туран туох дойдуга кэлбиппин билээри чинчийэн көрдүм. Базабыт аата «Хороту». Базаны Түмэн Эрилик кырыарба диэн ааттаах Өймөкөөн олохтооҕо оҕо тэрийбит. «Хороту» - эбээн тыла, хори - ухо. Хоротуну үөһэттэн көрдөххө киһи кулгааҕар майгынныыр моһуоннаах эбит.

Базабыт үрдүк сиргэ турар. Икки хонорго анаан дьиэлэрдээх, аһыыр сирдээх, баанньыктаах, душтаах, Өймөкөөнтөн төрүттээх Прокопий диэн харабынайдаах. Бу уол оҕо сылдьан ат сүүрдээччигэ эбит. Онно оһоллонон кыратык содьорон. Бэрт элбэх кэпсээннээх, бэһиэлэй киһи. Үлэтэ сааскыттан саҕаланар, сир тонгуор диэри. Саас күөлгэ араас көтөр түһэн аһаан, сынньанан аһар эбит.

Тымны чыпчаалынан аатырбыт ытык Өймөкөөн улуугулар тийиэр киһи санаалыын ыраа-

һыар, өйүг арыллар, дууһалыын чэлчири турукка кириэрэин.

Нөнгүө күнүгэр ууллубат муус байҕал сайыннары муһунан бүрүллэн сытар сиригэр сырыттыбыт. Көрөргө олус кэрэ. Манан Сунтаар өрүһэ диэн дыкти кэрэ айылҕалаах, ыпыраас уулаах сир баар.

Онтон Уус-Ньяараҕа тийиэр дабайыктаах «Афродита» хайатыгар айаннаатыбыт. Кумах, таас кутуулаах, түһүлээх, тахсылаах айан суола оллура-боллура олус элбэх. Аара суол оноро сылдьар техника элбэх. Үрдүк тубус-туруору, сыгыннаах таас хайалары көрө иһэргэ олус кэрэ, хайа иһигэр хайа, сорох сиригэр болбукта, лабыкта өлгөмнүк кестөн аһар. Саас манна хайа сирэйигэр рододендрон үүнэн тула барыта розовай буолан өссө кэрэ кестүүнү үөскэтэр эбит. «Афродита» хайаны геологтар арыыбыттар эбит. Үрдүгэ 2060 м. хайа

анныгар хайыһар базата баар, элбэх тутуулардаах.

Хайаҕа ыттар айаммытын сарсыарда эрдэттэн саҕалаатыбыт. Хойуутук үүнэр болбукта быһыһан сымара таастар үрдүгэринэн хааман таас үрээти кыйа баран истэххэ, үрэх тыһаһа араастаан уларыһар. Аллараа төңкөйдөххүнэ түгүзэ кестүбэт хаспах буолан таннары эриллэн, эргичийэн кириэн булар турар.

Ыра санаа кыымын саҕан, ыраахха да ыраахха угуйан «Афродита» хайабыт тэллэбэр сынньанан олоро түһэн, айамыт торумун, быраабылатын сирдьиппит Вася уол баһаарда.

Тулабытыгар хайалар халлааны харбылаһаллар, хайа үөһэ быллыттар бу уста сылдьаллар. Эмискэ туман курдук буолар, быллыт иһинэн айаннаан иһэбит диэн буолар. Алҕаска да биир эмэ хамныыр харамайы харахтаатыбыт, бэл диэтэр кумаар-бырдах суох.

Таастан тардыһан, таска тирэнэн, сорох сиргэ сыыллан Афродитабытыгар ыттан таҕыстыбыт. Остуол нуурун курдук көнө, дьобус сиргэ тахсан сынньанныбыт. Күлүмүрдэс үрдүккэ чараас быллыттар усталлар. Былыт таастан тааска охсуллан үөһэ-туора күүдэпчилэнэр. «Афродита» хайаны үөһэ көрдөххө, сыгыннаах таас түөһэ өрө мөтөйөн тахса турар сымара, хара таас. Үөһэ тахсан көрдөххө «үчүгэйиэн!» диэх курдук. Оо, Саха сирэ, мааныгын, кэрэҕин даҕаны! Хайа дьэнкир сүүрүгүнэн дьүүктэ уута дьэрэлийэр. Төннөрбүтүгэр халлаан харанарда. Тулабыт чыпчаалынаһа турар сырдык сулустарынан туолан үрдүк халлаан оройугар ойуу-бичик эгэлгэтэ айылҕа дыкти кестүүтэ буолла.

Өймөкөөн Магадан уолбалаһын кытта сэргэстэһэ сытар буолан, репрессия булар сылларыгар хаайы сирэ буолбута.

Нуучча суруйааччыта В.Т. Шаламов ыар дьылҕаламмыт дойдубут араас дьонно сор олохторун суруйбута баар.

Өргөстөөх хайалардыын өрө туста турар Өймөкөөн аартыгар, айар тыл аҕатын албаннаах аатыгар, өлбөт-сүппэт үйэлээх Өксөкүлээх Өлөксөй өлбөт тыыннаах өйүгэр, тонмуус дойдутун тумаралаах уордатын уһаты-туора сыыйбахтаабыт уратылаах айанньыкка мэңгэ таас хонпоруун хотой мөһүөннээх бэлиэ сир баар эбит. Үрэх төрдө диэн сиргэ ыһыах ыспыт алааһыгар икки сэргэ бэлиэ өйдөбүннүк буолан тураллар. Эдэр ыччат, кырдыаҕас да дьон Өймөкөөнгө бастакы ыһыах буолбут сиригэр кэриэстээн сылдьар суоллара кэнээн иһэр.

Сорук соруна, суолга турунан биригэ сылдьыспыт, арыаллабыт дьоммор, чуолаан Вася Переваловка барҕа махталбын тиирдэбин, өссө да үрдүк чыпчааллары дабайарыгар баҕарабын.

Сардана САБАРДАХОВА.

– Нюрбинская ТИК –

16 января 2024 г.

г. Нюрба

РЕШЕНИЕ №58

Об образовании избирательного участка в месте временного пребывания избирателей при проведении выборов Президента Российской Федерации

В соответствии с пунктом 5 статьи 19 Федерального закона от 12 июня 2002 года № 67-ФЗ, пунктом 3 статьи 25 Федерального закона от 10 января 2003 года № 20-ФЗ «О выборах Президента Российской Федерации»...

1. Образовать на территории муниципального района «Нюрбинский район» Республики Саха (Якутия) для голосования и подсчета голосов избирателей, находящихся в местах временного пребывания избирателей на выборах Президента Российской Федерации 17 марта 2024 года:

- избирательный участок № 831 в вахтовом поселке Накын, примерное количество избирателей – 1200 человек;

- граница избирательного участка – жилой комплекс на территории вахтового поселка Накын;

- помещение для голосования – административное здание вахтового поселка Накын.

2. Опубликовать настоящее Решение в районной газете «Нюрба».

3. Направить настоящее Решение в Центральную избирательную комиссию Республики Саха (Якутия).

Председатель ТИК ПЕТРОВА Н.С. Секретарь ТИК ЕГОРОВА А.Р.

Астрологический прогноз

♈ ОВЕН (21.03-20.04)

Зря не обольщайтесь и не отчаивайтесь, неудачи будут кратковременными. Придется вернуться к вопросам, вставшим ранее и уже считавшимся закрытыми.

♊ ТЕЛЕЦ (21.04-21.05)

На этой неделе возможны деловые встречи или телефонные переговоры с друзьями или родственниками.

♊ БЛИЗНЕЦЫ (22.05-21.06)

У Вас появится желание что-либо изменить в жизни. Не принимайте никаких важных решений и серьезных обязательств - время для этого еще не настало.

♋ РАК (22.06-22.07)

Будьте сдержаннее - все будет зависеть от Вашего умения держать себя в руках. Ваша коммуникабельность располагает к встречам с друзьями и близкими людьми.

♈ ЛЕВ (23.07-23.08)

Возможен трудный разговор с начальством, который в конце концов пойдут Вам на пользу и будет способствовать укреплению Вашей репутации.

♍ ДЕВА (24.08-23.09)

Доверительная беседа в начале недели вернет Вам уверенность в своих силах. Некоторые, наконец, найдут что-то, что давно искали.

♎ ВЕСЫ (24.09-23.10)

В середине недели надолго не отпускайте детей из виду, чтобы не потерялись или не натворили бед.

♏ СКОРПИОН (24.10-22.11)

Бизнесмены смогут заключить выгодные контракты или обрести надежных партнеров. Не спешите давать согласие, иначе возможны ошибки.

♐ СТРЕЛЕЦ (23.11-21.12)

Известие, которое в начале недели придет к Вам, станет весьма неожиданным и радостным для всех домашних.

♑ КОЗЕРОГ (22.12-20.01)

Возможно вы действительно получите деньги и даже не в одном месте. Подходящий период для визита к врачу за рецептом необходимого лекарства.

♒ ВОДОЛЕЙ (21.01-19.02)

Гармоничная космическая ситуация способствует Вашему финансовому благополучию. Проверьте срок годности на препаратах, которые Вы собираетесь употребить.

♈ РЫБЫ (20.02-20.03)

Любовные разочарования будут Вами переноситься с трудом. Предложите фантазиям, и Вы не пожалеете. Хорошо пойдут дела у коммерсантов.

ДЫНГЭ СУОБУНАН ААБЫЛЛАР

▶ КУПРИЯНОВ Михаил Михайлович аатыгар 18.06.2009 с. бэриллбит АХ 0707298 №-дээх байыаннай билээт сүппүтүнэн.

▶ АММОСОВ Николай Айаалович аатыгар бэриллбит Маардаабы СКТУ-3 үөрэммитин туһунан свидетельство сүппүтүнэн.

▶ утерянное свидетельство водителя категории "D" Маарского ПТУ N3 на имя ГОРЛОВА Сергея Ивановича

▶ Утеранный аттестат о среднем образовании номер А6283356, выданный 15.06.2000 г. МБОУ «Сюлинская СОШ имени С.С.Сюльского» г.Нюрба на имя ИВАНОВА Александра Анатольевича

Table with 4 columns and 4 rows containing names, photos, and biographical details of various individuals. Includes names like Кириллин Павел Валерьевич, Андреев Илья Семенович, Мандарова Татьяна Ивановна, and others.